

RAZVOJ RURALNOG TURIZMA NA PODRUČJU GRADA OZLJA

Špoljarić, Sanja

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:008256>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-06**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

SANJA ŠPOLJARIĆ

**RAZVOJ RURALNOG TURIZMA NA PODRUČJU GRADA
OZLJA**

ZAVRŠNI RAD

KARLOVAC, 2021.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE

SANJA ŠPOLJARIĆ

**RAZVOJ RURALNOG TURIZMA NA PODRUČJU GRADA
OZLJA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Dr.sc. Birkić Draženka

KARLOVAC, 2021.

SAŽETAK

Kada se govori o gradu Ozlju u turističkom pogledu, prije svega se percipira destinacijom u kojoj prevladava tranzitni turizam. Takva konstatacija temelji se na prometno-geografskom položaju i prosječnom trajanju boravka turista u gradu. Novim turističkim proizvodima i bogatijom ponudom nastoji se zadržati turiste na duže vrijeme i privući nove posjetitelje. Turistička valorizacija resursa treba se zasnivati na razvoju ruralnog turizma, s obzirom na njihovu brojnost i atraktivnost. Ruralni turizam predstavlja širok spektar aktivnosti i proizvoda koji se mogu ponuditi na ruralnom prostoru. S obzirom na trendove turističke potražnje ruralni turizam je visoko rangiran, te svaka dobro isplanirana ponuda bit će isplativa. U ovom radu analizirat će se razvoj ruralnog turizma u funkciji unapređenja turističke ponude na području grada Ozlja i rijeke Kupe kao jedan od glavnih turističkih potencijala u gradu i okolici. Rad je sažet u nekoliko cjelina. U teoretskom dijelu rada definira se ruralni turizam, pojavni oblici i njegove karakteristike, kao i uloga ruralnog turizma u gospodarstvu i razvoju relativno izoliranih i rijetko napučenih dijelova zemlje. Središnji dio rada koncentriran je na analizu resursne osnove za razvoj ruralnog turizma u gradu Ozlju. Obuhvaća analizu geografskog položaja te inventarizaciju turističkih dobara. Predstavlja postojeću ponudu usluga i proizvoda na ciljanom tržištu. Grad Ozalj i njegova okolica imaju bogatu i slavnu prošlost, zahvaljujući povoljnom položaju na vapnenačkoj stijeni nad rijekom Kupom, koja pruža veliki broj mogućnosti za razvoj turizma, a pritom se posebice misli na odmor, sport, rekreaciju, aktivni odmor ili samo kupanje. Rijeke su osnova za razvoj kupališnog turizma, raftinga, veslanja i brojnih drugih sportsko- rekreacijskih oblika turizma.

Ključne riječi: grad Ozalj, ruralni turizam, rijeka Kupa, ruralna turistička destinacija, turistička ponuda

ABSTRACT

In this paper, I analyzed the development of rural tourism in the function of improving the tourist offer in the city of Ozalj and the river Kupa as one of the main tourist potentials in the city and its surroundings. The paper is summarized in several parts. The theoretical part of the paper defines rural tourism, its forms and characteristics, as well as the role of rural tourism in the economy and development of relatively isolated and sparsely populated parts of the country. The central part of the paper is concentrated on the analysis of the resource base for the development of rural tourism in the town of Ozalj. It includes an analysis of the geographical location and an inventory of tourist assets. It represents the existing offer of services and products in the target market. The town of Ozalj and its surroundings have a rich and glorious past, thanks to its favorable position on the limestone rock above the river Kupa, which offers many opportunities for tourism development, especially vacation, sports, recreation, active holidays or just swimming. Rivers are the basis for the development of bathing tourism, rafting, rowing and many other sports and recreational forms of tourism.

The main goal that must be set is to make the best use of tourist resources in order to attract as many tourists as possible. If specific forms of tourism are used well, they can, among other

things, improve the quality of the tourist offer, extend the season outside the summer months and lay the foundations for further development of the tourist destination. Looking back at the tourist offer across the border, on the other side of the Kupa River in Slovenia, tourism development will enrich and improve the quality of life of the local population.

Keywords: Ozalj, rural tourism, Kupa river, tourist offer

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. RURALNI TURIZAM	2
2.1. Pojmovno određenje ruralnog prostora.....	2
2.2. Pojmovno određenje ruralnog turizma.....	3
2.3. Motivi dolaska turista u ruralna područja.....	6
3. TURISTIČKA DESTINACIJA GRAD OZALJ.....	7
3.1. Pojam ruralne turističke destinacije	7
3.2. Općenito o turističkoj destinaciji grada Ozlja	8
3.2.1. Geografski položaj i prometna povezanost	8
3.2.2. Prirodni i društveni resursi	10
3.2.2.1. Prirodni resursi	10
3.2.2.2. Društveni resursi	16
3.2.2.3. Manifestacije	20
3.2.3. Stanovništvo	23
3.2.4. Turistički prihvatni kapaciteti	24
3.2.5. Turistički promet	26
4. TURISTIČKA VALORIZACIJA PODRUČJA GRADA OZLJA	30
4.1. Kupa	30
4.1.1. Ribolovni turizam	31
4.1.2. Lovni turizam	33
4.1.3. Rafting	35
4.1.4. Cikloturizam	35
4.1.5. Pješačenje	37
4.1.6. Gastronomski turizam	38
4.2. Općina Ribnik	40
4.3. Općina Kamanje	43
4.4. Vivodina	45
4.5 Trg	45
4.6. Vrhovac	47
4.7. PP Žumberak	47

5. SMJERNICE BUDUĆEG RAZVOJA TURIZMA PODRUČJA GRADA

OZLJA 49

6. ZAKLJUČAK 51

7. LITERATURA 52

POPIS PRILOGA

Popis slika:

Slika 1. Prikaz međuodnosa ruralnog turizma, seoskog turizma i turizma na turističkom seoskom gospodarstvu(TSOG).....	5
Slika 2. Prometna povezanost.....	9
Slika 3. Stari grad Ozalj.....	10
Slika 4. Ribolovno područje Š.R.D. "Ozalj".....	16
Slika 5. Tradicijska kuća Ozaljskog kraja.....	19
Slika 6. Zastava grada Ozlja.....	20
Slika 7. ŠtrudlaFest.....	23
Slika 8. "Aurora Colapis".....	31
Slika 9. Ribolovno područje ŠRD“Ozalj“.....	32
Slika 10. Integralni hotel “SrCe Prirode”.....	42
Slika 11. Spilja Vrlovka.....	44
Slika 12. Jalba.....	46
Slika 13. Područje Žumberačkog gorja.....	48

Popis tablica:

Tablica 1: Struktura ugostiteljskih objekata za smještaj na području grada Ozlja 2020. Godine.....	25
Tablica 2: Dolasci u ozaljskom području 2017. – 2020. Godine.....	26
Tablica 3. Smještajni kapacitet, dolasci i noćenja turista, grad Ozalj 2019., 2020.....	27
Tablica 4. Dolasci i noćenja turista prema dobnim skupinama.....	28

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada je analiza ruralnog turizma u funkciji unaprijeđena turističke ponude u gradu Ozlju te pretpostavke za njegov razvoj, koji mogu unaprijediti živote lokalnog stanovništva. Osim toga rad analizira trenutna turistička kretanja (turistički dolasci, noćenja, prihodi turističke zajednice itd.) kao i prirodne i antropogene resurse grada Ozlja.

Cilj rada je istaknuti bitnost na stvaranje i provedbu strategija za razvoj ruralnog turizma u gradu Ozlju, te istaknuti prednosti ruralnog turizma za prostor u kojem se provodi. U radu su navedeni primjeri dobre prakse ruralnog turizma te brendiranje grada Ozlja u prepoznatljivu ruralnu turističku destinaciju.

1.2. Izvor podataka i metode prikupljanja

U svrhu istraživanja teme ovog završnog rada korištena je već postojeća stručna i znanstvena literatura te relevantni internetski izvori. Sekundarni statistički podaci dobiveni su iz javno objavljenih znanstvenih i stručnih publikacija, Državnog zavoda za statistiku te iz Turističke zajednice grada Ozlja. Podaci su prikupljeni metodom istraživanja za stolom, a obrađeni metodama deskripcije - opisivanjem činjenica, procesa i predmeta te metodom kompilacije i analize.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad je sažet u pet cjelina. U prvom, uvodnom dijelu je objašnjen predmet i cilj ovog završnog rada te su objašnjene metode istraživanja i sama struktura rada. U teorijskom dijelu rada definira se ruralni turizam, pojavni oblici i njegove karakteristike. Središnji dio rada koncentriran je na analizu resursne osnove za razvoj ruralnog turizma u gradu Ozlju. Predstavlja postojeću ponudu usluga i proizvoda, kao i one koji direktno ili posredno participiraju u ruralnom turizmu u gradu Ozlju i njegovoj okolini, te smjernice budućeg razvoja turizma. Zadnje poglavlje sadrži zaključak, u kojem je sažeto objektivno mišljenje autora o predmetu rada opisanom u prethodnim poglavljima. Na kraju rada nalazi se popis literature, popis tablica, i popis slika.

2. RURALNI TURIZAM

Turizam koji se odvija na ruralnom području nije sam po sebi ruralni turizam, niti je ruralni prostor određen isključivo za tu vrstu turizma. Kako bi se mogao razmatrati ruralni turizam potrebno je prvo definirati ruralni prostor.

2.1. Pojmovno određenje ruralnog prostora

Prije samog definiranja pojma ruralnog turizma, važno je prvotno pojasniti značenje samog područja na kojem se taj specifični oblik turizma odvija te koje ga određuje. Kriteriji za određivanje grada ili sela nisu u svim zemljama jednaki. U nekim zemljama je važan broj stanovnika određenog naselja, negdje je važniji odnos poljoprivrednog i nepoljoprivrednog stanovništva odnosno udjel uposlenih u nepoljoprivrednim djelatnostima, dok je u nekim državama najvažniji povijesno-pravni status naselja i tradicionalni kriterij prilikom čega se poštuje nasljeđeni naziv i stanje naselja. (Bilen M., 2016) Iz toga proizlaze brojne definicije pojma ruralnog prostora koje se kod različitih autora i organizacija opisuju na različit način. Prema kriteriju Europske unije područje ispod 100 stanovnika/km² definirano je kao ruralno područje pa prema tome 91.6% područja Hrvatske spada u ruralno područje (88,7% naselja Hrvatske smješteno je u ruralnim područjima), što predstavlja iznimno velik potencijal za razvoj ruralnog turizma. Kriterij OECD-a¹ razlikuje se od onoga Europske unije, budući da OECD ruralnim područjem smatra ono koje ima manje od 150 stanovnika/km². Prema „Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske“ ruralnim prostorom smatra se cjelokupni prostor izvan grada, prostor koji je predmet zanimanja u sociološkom i gospodarskom smislu, u kojem se rasprostiru ruralne zajednice i usko je radno i životno vezan za pretežito prirodni okoliš. Na ruralnom prostoru Hrvatske živi 47,6% ukupnog stanovništva koji su izravno ili neizravno vezani za poljoprivredu, dok 52,4 % stanovništva živi u urbanim područjima. Pojmovno ruralna sredina može se odrediti kao naselje koje u pravilu ima malo stanovnika, a koji se pretežno bave iskorištavanjem okolnog prostora odnosno primarnim djelatnostima. Jedna od najprihvatljivijih definicija je ona koja ruralna područja određuje kao:

- ona u kojima je u sadašnjosti ili bližoj prošlosti bio dominantan ekstenzivan način iskorištavanja zemljišta, posebice putem poljoprivrede i šumarstva,

- ona u kojima dominiraju mala naselja nižeg stupnja centraliteta s izraženom povezanošću izgrađenog i prirodnog pejzaža te koja većina lokalnog stanovništva smatra ruralnima te

- ona koja potiču životni stil temeljen na identitetu uvažavanja okoliša i vlastitog života kao dijela jedne cjeline. (Lukić A., 2010)

¹ Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (eng. Organisation for Economic Cooperation and Development ili OECD) je međunarodna ekonomska organizacija osnovana 14. prosinca 1960. godine. Nastala je kao nasljednik Organizacije za europsku ekonomsku suradnju (eng. Organization for European Economic Cooperation ili OEEC) nastale 1948. u sklopu Marshallovog plana s ciljem rekonstrukcije europskog gospodarstva razorenog u Drugom svjetskom ratu. OECD je konzultativna organizacija, bez snage obvezivanja bilo koje od svojih članica. Sjedište OECD-a nalazi se u Parizu.

Tako je ruralno područje svakako po karakteru suprotno urbanom, gradskom prostoru, a karakteristično je da se u području koje je ruralno izmjenjuju brojne različitosti krajolika primjerice kanala, planina, dolina, poljoprivrednih zemljišta, rijeka, jezera i slično. (Ružić P.,2009)

Na takvom prostoru nastala je tradicijska ruralna arhitektura i tradicijski interijeri, tradicijski vrtovi te ekološki oblikovan kulturni pejzaž te se usporedno na toj materijalnoj osnovi razvila tradicijska kultura života i rada na selu (znanja poljoprivredne proizvodnje, način stanovanja, odijevanje, prehrana i slično) što je rezultiralo i nematerijalnom baštinom koja se ogleda u narodnim pjesmama i plesovima, pričanjem legendi i drugim.(Kušen E.,2002)Sve to navedeno čini dio iznimno vrijedne turističke atrakcijske osnove ruralnog područja, ali nedovoljno valorizirane u hrvatskom turizmu.

Sam pojam ruralnog područja nije strogo definiran već ruralno područje obuhvaća ljude, zemlju i druge resurse u otvorenim prirodnim područjima i ruralnim naseljima izvan neposrednog ekonomskog utjecaja glavnih urbanih središta.(Meler M., 2010)

Usprkos svemu navedenom, ruralni prostori Hrvatske u današnje vrijeme susreću se s brojnim problemima poput depopulacije, iseljavanja, deagrarizacije, starenja stanovništva te općenito sve lošijim socioekonomskim pokazateljima koji te prostore čine pasivnim i nepoželjnim za život. Tako stanje stvara problem i utječe na šire područje, a ne samo ono ruralno pa je svakako zadaća države poticati razvoj takvih područja što se zasigurno kroz razvoj turizma može ostvariti poštujući pri tome načela održivog razvoja koja se temelje na ravnoteži ekonomske, ekološke i društvene održivosti.

2.2. Pojmovno određenje ruralnog turizma

Pojam ruralnog turizam već je godinama predmet rasprave u literaturi. On se često izjednačava sa pojmovima seoskog, prirodnog, zelenog turizma, ali i s pojmovima agroturizma i ekoturizma Unatoč poteškoćama s vremenom su se oblikovala tri osnovna termina: ruralni turizam, seoski turizam i turizam na seljačkom domaćinstvu.

Ruralni turizam je najširi pojam koji obuhvaća sve turističke usluge, aktivnosti i vidove turizma unutar ruralnih područja, a uključuje lovni, ribolovni, turizam u parkovima prirode, zimski, seoski, ekoturizam itd. On ne predstavlja nužno dopunsku djelatnost na gospodarstvu kojom se stvara dodatni prihod, već može biti i profesionalna djelatnost (npr. mali obiteljski hotel, konjički centar...).(Baćac R.,2011) Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji četiri su ključna elementa u određenju ruralnog turizma, a to su prirodni ruralni resursi (rijeke , jezera, planine, šume i dr.), ruralni način života (obrti, lokalni događaji, gastronomija, tradicionalna glazba i sl.), ruralno nasljeđe (tradicionalna arhitektura, povijest, dvorci, crkve, sela i sl.) i ruralne aktivnosti (jahanje, lov, ribolov, pješačenje, biciklizam, vodeni sportovi i čitav niz aktivnosti na otvorenom).(Bartoluci i sur., 2015) Motivi dolaska turista u ruralne destinacije su višestruki (Davesa i sur., 2010): upoznavanje autentičnih ruralnih prostora, promatranje

prirode, odmor i opuštanje, bijeg od stresa i buke u urbanim područjima, bavljenje različitim sportovima na otvorenom, uživanje u autentičnoj enogastronomskoj ponudi.

Ovisno o karakteru destinacije, koja se sastoji od različitih atrakcija, a time i skupa turističkih usluga, destinacija predstavlja skup usluga koji za turiste i posjetitelje znači turistički proizvod. Turistička potražnja uvijek će biti veća za onim destinacijama koje turistima nude specijalizirane proizvode i usluge, koje imaju izgrađen i prepoznatljiv turistički brand.(Birkić i sur., 2020)

Također, ruralni turizam možemo okarakterizirati kao turističku valorizaciju agrarnih područja, prirodnih resursa, kulturnog nasljeđa, ruralnih naselja, lokalnih tradicijskih običaja i proizvoda kroz posebno oblikovane turističke proizvode koji obilježavaju identitet područja i zadovoljavaju potrebe posjetitelja u području smještaja, usluga hrane i pića, rekreacije i aktivnosti, animacije i ostalih usluga s ciljem održivog lokalnog razvoja.(Bartoluci i sur., 2015)

Seoski turizam je pojam koji je sam po sebi uži od pojma ruralnog turizma, a širi od turizma na turističkom seoskom gospodarstvu. On predstavlja najrazvijeniji oblik ruralnog turizma. Ovaj vid turizma vezan je uz ambijent sela i njegovu užu okolicu te njegove aktivnosti (poljoprivreda, manifestacije, gastronomija, folklor, etnologija i ostale gospodarske aktivnosti).

Turizam na seljačkom obiteljskom gospodarstvu ili agroturizam odnosi se na oblik turističke usluge koji je dodatna djelatnost na gospodarstvu sa živom poljoprivrednom djelatnošću, u sklopu koje se nude proizvodi proizvedeni na takvom gospodarstvu. (Baćac R., 2011)

Ruralni turizam ne možemo izjednačavati sa prethodno navedenim pojmovima, već oni predstavljaju njegove glavne komponente. Dakle, turističko seosko obiteljsko gospodarstvo je pojavni oblik seoskog turizma, a seoski turizam je pojavni oblik ruralnog turizma. Radi lakšeg shvaćanja međuodnosa ruralnog, seoskog i turizma na seoskom obiteljskom gospodarstvu, u nastavku rada slikovito će se prikazati što pojedini vidovi turizma uključuju.

Slika 1. Prikaz međuodnosa ruralnog turizma, seoskog turizma i turizma na turističkom seoskom gospodarstvu (TSOG)

(Izvor: Baćac R. (2011): Priručnik za bavljenje seoskim turizmom – korak po korak od ideje do uspješnog poslovanja)

Ruralni turizam prvenstveno uključuje seoski turizam, kao njegov pojavni oblik, te vinski turizam, gastro turizam, lovni, ribolovni, vjerski, kulturni i dr. Seoski turizam uključuje agroturizam, kušaonice, izletišta, ruralne kuće za odmor, ruralni obiteljski hotel, ruralni B&B („Bed and Breakfast“), etnosela, seoske manifestacije i folklor. I kao posljednji, agroturizam, pojavni oblik seoskog turizma, odnosi se na usluge noćenja, prehrane i sve ostale usluge aktivnog odmora na turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu. Sve prethodno objašnjeno prikazuje sljedeći prikaz.

Dakle, kao selektivni oblik turizma ruralni turizam uključuje niz aktivnosti, različitih usluga i sadržaja čija je svrha privlačenje turista i stvaranje dodatnih prihoda njihovim boravkom.

Njegove najznačajnije karakteristike su mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, komunikacija sa domaćinima, domaća hrana i upoznavanje seljačkih poslova.

Razvoj ruralnog turizma u zajednici ojačava ruralne resurse kao komponentu komparativne i konkurentske prednosti. Ruralni turizam također postaje sve popularniji alat državnih

agencija za gospodarski razvoj nerazvijenih i depopulariziranih područja. Razvoj ruralnog turizma ne samo da je koristan za pojavu alternativnog turizma kako bi se udovoljilo promjenjivim turističkim interesima, već se može koristiti i kao rješenje problema siromaštva, očuvanja kulture i okoliša.(Birkić i sur., 2021)

2.3. Motivi dolaska turista u ruralna područja

Svrha ruralnog turizma je da stanovnici urbanih područja uživaju u ruralnome životnome stilu; oni se povezuju sa ruralnim zajednicama, nalaze idealno, opuštajuće okruženje s pozitivnim iskustvima. Posjetitelje privlači osjećaj slobode i sigurnosti koji mu nudi takav ambijent, uživanje u prirodnim ljepotama uz istovremeni boravak u zdravom i čistom okolišu bez zagađenja od ispušnih plinova kao što je to slučaj u gradskim sredinama. To je mjesto gdje se prema njemu odnose prijateljski i s poštovanjem. Ponuda ruralnoga turizma svakom gostu je posebno pripremljena, odnosno individualna i kroz različite mu se aktivnosti nastoji dočarati i prezentirati način života lokalnoga stanovništva. Kao takva uključuje niz fizičkih i duhovnih sadržaja kako bi se gost osjećao kao domaćin te mu se na taj način omogućilo potpuno ispunjenje svih potreba, želja i motiva za dolaskom u destinaciju ruralnoga turizma.

Ruralni turizam je pokretač niza gospodarskih i negospodarskih aktivnosti u ruralnoj sredini kao što su: uzgoj prirodne i zdrave hrane, poljoprivredna proizvodnja, aktivan odnos prema prirodi (uključivanje turista u poljoprivrednu proizvodnju na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima), povratak prirodnim vrijednostima (boravak na otvorenom u nezagađenoj prirodi) te ambijentalno dočaravanje seoskoga života (arhitekture, vegetacije i faune, tradicionalne kulture, nošnje i sl.).

Današnji užurbani način života ostavlja malo vremena za odabir i pripremu “zdrave” hrane i općenito zdravog načina života te je upravo suprotna situacija jedna od najvećih beneficija života ruralnih sredina. Zdravije namirnice, kvalitetnija priprema i obrada hrane, kvalitetnije proveden dan te dodatne aktivnosti poput lova, ribolova i ostalih aktivnosti koje nam jedan takav prostor nudi.

3. TURISTIČKA DESTINACIJA GRAD OZALJ

3.1. Pojam ruralne turističke destinacije

Proučavajući svjetsku i domaću literaturu dolazi se do zaključka da ne postoji jedinstveno shvaćanje koncepta turističke destinacije i da se ono tijekom povijesti mijenjalo i to od koncepta ograničenog administrativnim granicama do koncepta koji ima kao osnovu suradnju između više različitih interesnih skupina s ciljem upravljanja turističkom ponudom i potražnjom. Na temelju analize brojnih definicija turističke destinacije za potrebe ovog rada (Butler 1980, Cooper i sur., 2000; Magaš, 2008; Vukonić 1998; Križman Pavlović 2008, Birkić, 2016) smatra se primjerenim definirati ju kao turistički organiziranu i tržišno prepoznatljivu prostornu jedinicu, koja skupom svojih turističkih proizvoda potrošačima nudi cjelovito zadovoljenje turističke potrebe. Turistička destinacija uvjetovana je željama, sklonostima, interesima i potrebama turista (Vukonić i Čavlek, 2001). Iz navedenog se može zaključiti da za definiranje turističke destinacije nisu bitni njezina veličina i administrativne granice, već njezina sposobnost za privlačenje turista i zadovoljavanje njihovih turističkih potreba te stvaranje želje za povratkom (Birkić i sur., 2020).

U fokus turističke destinacije stavlja se portfolijo doživljaja promatrane destinacije, odnosno prostora koji u sebi sadrži neka potencijalna obećanja i određene napore koje je potrebno konceptualno i standardizirano isporučiti turistima, sukladno kako je i prezentirano (Birkić i sur., 2020)

Motivi dolaska turista u ruralne destinacije su višestruki (Davesa i sur., 2010): upoznavanje autentičnih ruralnih prostora, promatranje prirode, odmor i opuštanje, bijeg od stresa i buke u urbanim područjima, bavljenje različitim sportovima na otvorenom, uživanje u autentičnoj enogastronomskoj ponudi.

Ovisno o karakteru destinacije, koja se sastoji od različitih atrakcija, a time i skupa turističkih usluga, destinacija predstavlja skup usluga koji za turiste i posjetitelje znači turistički proizvod. Turistička potražnja uvijek će biti veća za onim destinacijama koje turistima nude specijalizirane proizvode i usluge, koje imaju izgrađen i prepoznatljiv turistički brand (Birkić i sur., 2020).

Kako u ruralnom turizmu sudjeluju različiti dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora, nužno je umrežavanje dionika te integrirani pristup razvoju ruralnog turizma (Cawley i Gillmor 2008), na taj način prospješio bi se i sam proces brendiranja i stvaranja kvalitetnog turističkog proizvoda odnosno prepoznatljive ruralne turističke destinacije. Uspješnost ostvarivanja održivog razvoja ruralnog turizma i brendiranja ruralne turističke destinacije u velikoj mjeri ovisi o spremnosti lokalne zajednice da sudjeluje i podrži razvoj ruralne destinacije (Quaranta i sur., 2016).

Za ruralni turizam najvažniji su uz prirodne resurse (klimatski, geomorfološki, hidrogeografski, biogeografski i pejzažni) kao dobra podloga postojanje i očuvanost etnosocijalnih i kulturno-povijesnih resursa. Ovisno o postojanju i dominaciji nekog resursa na određenom ruralnom prostoru razvijaju se različiti oblici ruralnog turizma.

Seaton i Bennett (1996) navode da je turistička destinacija centralni dio turističkog proizvoda te da je ona osim što je fizički entitet (geografska lokacija s prostornim, fizičkim karakteristikama) ujedno i neopipljivi društvenokulturni entitet sačinjen od povijesti, ljudi, tradicije i stila života. Ističu da turistička

destinacija ne predstavlja nešto što samo postoji, već je mentalni koncept u mislima potencijalnih turista, zbog čega je njen imidž održive ruralne turističke destinacije vrlo važan. Destinacija je neodvojivi dio turističkog proizvoda, tj. destinacijsko okruženje primarni faktor turističkog proizvoda npr. socijalno i kulturno okruženje, dizajn, ambijent (Birkić, 2016).

Svaka ruralna turistička destinacije, bez obzira na većinu zajedničkih obilježja, raznovrsne su, svaka ima svoju skupinu problema i mogućnosti za razvoj turizma te zbog različitosti kojima obiluju, individualnosti posjetitelja, prirodne okoline te ekologije svaka ruralna destinacije zahtijeva jedinstven pristup u oblikovanju i daljnjem usmjeravanju održivog razvoja turizma iste (Birkić, 2016). U nastavku ovog rada prikazat će se jedinstvenost ruralne turističke destinacije grada Ozlja s pripadajućim područjem rijeke Kupe.

3.2. Općenito o turističkoj destinaciji grada Ozlja

Područje Grada Ozlja, koje predstavlja veći istočni dio bivše općine Ozalj, nalazi se na krajnjem sjeveru Karlovačke županije, unutar koje graniči s 4 jedinice lokalne samouprave i to na zapadu s općinama Žakanje i Ribnik, na jugozapadu s općinom Netretić i na jugoistoku s Gradom Karlovcem, zatim na sjeveroistoku s općinama Žumberak (Kostanjevac) i Krašić te s Gradom Jastrebarsko koji pripadaju Zagrebačkoj županiji, dok na krajnjem sjeveru i sjeverozapadu s Republikom Slovenijom, po čemu ima značenje pograničnog područja.

Područje grada Ozalj, kao turistička destinacija, raspolaže brojnim turističkim resursima čiji potencijali još uvijek ili nisu prepoznati ili nisu u potpunosti iskorišteni. (Radica i sur., 2005)

3.2.1. Geografski položaj i prometna povezanost

Područje grada Ozlja nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Karlovačke županije, zauzima površinu od 179,4 četvornih kilometara na kojoj su smještena mnogobrojna pitoreskna sela i zaselci sa ukupno 6 837 stanovnika (popis 2011.). Prostorno je najveća među srednje velikim jedinicama lokalne samouprave na području Karlovačke županije, gdje čini 4,95% sveukupne površine županije.

Nalazi se u pograničnom području nedaleko glavnih prometnih tokova; na rubu Karlovačke županije i Središnje Hrvatske. Područje Grada povezuje se sa Belom Krajinom u Republici Sloveniji i Bosanskom krajinom u Bosni i Hercegovini u važnom prometnom čvorištu grada Karlovca, najznačajnijem razvojnom središtu unutar ovog dijela Središnje Hrvatske.

Zahvaljujući svojem središnjem položaju gradsko središte Ozalj od pojedinih je naselja unutar Grada udaljeno 1-20 km, dok je udaljenost od drugih okolnih važnijih lokalnih središta u njegovom gravitacijskom utjecaju 10-20 km (Krašić 9 km, Kostanjevac 18 km, Draganić 15 km, Žakanje 15 km, Ribnik 20 km i Netretić 20 km), odnosno prema gradskim središtima nadlokalnog značenja 18–65 km (Karlovac 18 km, Jastrebarsko 35 km i Zagreb 65 km), a

prema onima u Republici Sloveniji 15–45 km (Metlika 15 km, Črnomelj 30 km i Novo Mesto 45 km).²

Slika 2. Prometna povezanost

(Izvor: <https://tzp-kupa.hr/ozalj-info/>)

Obiluje prirodnim ljepotama, ali i kulturno povijesnim spomenicima.

Ozaljsko područje smješteno uz donji tok Kupe i njene desne pritoke Dobre odlikuje se zanimljivom geografskom raznolikošću – slikoviti predjeli južnih ogranaka žumberačkih planina, blagi brežuljci vivodinsko-vrhovačkog vinogorja, široke i plodne pokupske ravnice te ribom bogatih 9 jezera Šljunčare. Najviši vrhovi područja su Vodenica (537 mnv) i Sveta Gera (1 178 mnv).

Najpoznatiji po Starom gradu Ozlju – gradu Zrinskih i Frankopana, oko kojeg su, brojne manje poznate ali ništa manje vrijedne znamenitosti.³

² Turistička zajednica, TZP Kupa. Dostupno na: <https://tzp-kupa.hr/ozalj-info/>

³ Grad Ozalj, internetske stranice. Dostupno na: <https://ozalj.hr/grad/>

Slika 3. Stari grad Ozalj

(Izvor:https://hr.wikipedia.org/wiki/Stari_grad_Ozalj#/media/Datoteka:Ozalj_Castle_Aerial_view.jpg)

Zračna snimka cijelog kompleksa Starog grada Ozlja.

3.2.2. Prirodni i društveni resursi

Razvoj turizma uvijek je vezan uz konkretan prostor čija obilježja i resursi, prirodni i društveni, imaju određenu privlačnost za turiste. U nastavku dajemo pregled najznačajnijih prirodnih i društvenih resursa grada Ozlja s pripadajućim područjem rijeke Kupe.

3.2.2.1. Prirodni resursi

Stari grad Ozalj izgrađen je na litici iznad rijeke Kupe koja na tome mjestu izlazi iz sutjeske i ulazi u otvoreniju dolinu.

Rijeke imaju važnu ulogu u razvoju turizma jer njihov stupanj privlačnosti ovisi o mogućnostima kupanja, veslanja, raftinga, ribolova i sportsko rekreacijskih mogućnosti. Osim toga, mnoge rijeke se posjećuju zbog svojih estetskih i kuriozitetnih svojstava.

Kupa izvire iz Kupreškog jezera, na 313 m nadmorske visine, a vodu dobiva od šireg područja planine Risnjak, prirodna je granica između alpskog i dinarskog planinskog sustava.

Zahvaljujući specifičnoj geološkoj građi i orografskoj strukturi Dinarida otječe u suprotnom smjeru, prema Crnom moru, što je jedinstvena pojava na europskom kontinentu. Nakon 296 km toka uljeva se kod Siska u Savu kao njezin najvažniji pritok.

Dio toka od Ozlja čini gornja Kupa. Protječe dubokom kanjonskom dolinom usječenim u vapnenačku podlogu krških zaravni i planina. Od ušća Čabranke do ušća Kamenice u Kupu, granična je rijeka prema Sloveniji.

Veliki padovi riječnog korita, te odgovarajuća brzina i količina vode pogoduju hidroenergetskom iskorištavanju Kupe i razvoja turizma (rafting).

Prosječno najviši vodostaj je krajem svibnja, a najniži je u kolovozu. Dubina se kreće između jednog i deset metara, a najvažnije pritoke su Korana, Dobra i Glina. Od sredine 18. stoljeća do izgradnje prve pruge u Hrvatskoj rijeka je bila žila kucavica ovog kraja budući da su se njome prevozili drvo, žito i ostali resursi bitni za svakodnevni život. (Ott I., 2008)

Osobitost Grada Ozlja predstavlja i visoko vrijedna biološka raznolikost koja je, radi svog međunarodnog značaja, uvrštena u međunarodnu mrežu prirodne baštine NATURA 2000 koja je ujedno i najveća koordinirana mreža područja očuvane prirode u svijetu. Međunarodna ekološka mreža NATURA 2000 obuhvaća područja koja su, primjenom stručnih kriterija, utvrđena kao područja važna za očuvanje ili uspostavu povoljnog stanja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova i/ili divljih vrsta na europskoj i nacionalnoj razini. 42,55% površine Grada nalazi se unutar Parka prirode Žumberak- Samoborsko gorje koje se, uz Pokupski bazen i rijeku Kupu nalazi i u mreži NATURA 2000. Europska ekološka mreže NATURA 2000 označava područja važna za divlje svojte i stanišne tipove te međunarodno važna područja za ptice. U mreži NATURA 2000, u blizini ceste koja izlazi iz naselja Ozalj vodi prema Sloveniji, nalazi se i točkasti podzemni lokalitet Ozaljska špilja koji nije značajan samo kao prirodna baština već predstavlja i vrijedan, ali nedovoljno istražen, arheološki lokalitet gdje su tijekom 19. stoljeća pronađeni ulomci keramike i kameni predmeti te zub špiljskog medvjeda. (Lipšić G., 2016)

Špilja Vrlovka

Špilja Vrlovka smještena je uz rijeku Kupu u mjestu Kamanje nedaleko od Ozlja. Zbog prirodnih vrijednosti zaštićena je 1962. godine kao geomorfološki spomenik prirode. Istražena je u dužini od 380 m, od kojih je 330 m uređeno za posjećivanje.

Jedna je od najstarijih poznatih špilja u Hrvatskoj koja već preko 150 godina privlači pažnju povjesničara, arheologa i prirodoslovaca, ali i izletnika, planinara, i ljubitelja prirode. Brojni arheološki nalazi upućuju na činjenicu da je špilja korištena još u mlađem kamenom dobu.⁴

Biospeleološki nalazi bilježe se za Vrlovku već od polovice 19. stoljeća, a geomorfološki oblici i sedimentološke značajke špilje motivirale su planinare da je turistički uredi 1928. godine.

Zahvaljujući nepristupačnom ulazu okrenutom prema koritu rijeke Kupe, špilja je imala obrambenu ulogu u vrijeme opasnosti od osmanlijskih provala.

Špilja Vrlovka značajna je i zbog svojih bioloških nalaza jer predstavlja tipski lokalitet iz kojeg je opisan vodeni puž srednja hauffenija (*Hauffenia media*), prvi put pronađena u Vrlovci. Tijekom cijele godine naseljena šišmišima jer raspon temperatura tijekom godine omogućuje cjelogodišnji boravak raznih vrsta šišmiša.⁵

Krajobrazne jedinice

Obzirom na prirodna područja prostor Grada smješten je tri osnovne krajobrazne jedinice:

- nizinska područja sjeverne Hrvatske;
- Žumberak i Samoborsko gorje;
- Kordunska zaravan.

Na području Grada Ozlja ističe se nekoliko prirodnih i gospodarskih prostornih cjelina:

Radatovički kraj - izdvojeni brdsko - planinski kraj, dio gorskog kompleksa Žumberačke gore (Žumberka) u zapadnom dijelu Središnje Hrvatske. To je kraj na dodiru panonskog, dinarskog i predalpskog područja, gdje se isprepliću osobine tih velikih geografskih cjelina. Pruža se alpskim smjerom sjeveroistok - jugozapad u dužini od 40 km, od kojeg je manji, ali najviši (Sveta Gera 1.181 m) i najuži dio u sastavu Grada Ozlja. To je plitki krš s nepotpuno razradenim krškim pojavama (blago valovite zaravni, strme padine, mnoštvo malih i suhih dolina, uvala, ponikvi). Ima tektoniku dinarida. Sastavljen je pretežno od krednih sedimenata, ističe se podzemno kretanje vode (ponornice). Prevladava šuma bukve i kestena, ali dijelom degradirana, te nekošene livade (pašnjaci). Tipični turistički, rekreacijski i planinarski kraj. Čitavo područje Žumberačke gore je proglašeno parkom prirode, a zbog vrijednog florističkog sastava specijalni botanički rezervat Sveta Gera s nekošenim livadama.

⁴ Javna ustanova NATURA VIVA. Dostupno na:

http://www.naturaviva.hr/Karlovac_hr/Zasticena_podrucja_detalji.htm#Ozalj

⁵ Kamanje, službene stranice. Dostupno na: <https://www.kamanje.hr/7/58/Vrlovka>

Vivodinsko prigorje - pojas između Žumberka i rijeke Kupe, brežuljkasto razraden reljef (200 - 400 m nadmorske visine), sastavljen od vapnenaca, lapora i pješčenjaka, gdje doline i brežuljci nemaju određeni smjer pružanja. U krajoliku prevladavaju mala raštrkana naselja, prorijedene i degradirane šume i slikoviti vinogradi s klijetima. Uključeno je u park prirode Žumberak.

Pobrđe Vodenice (538 m) - Bukovje - dio gorskog kompleksa smještenog unutar velikog luka rijeke Kupe, najvećim dijelom predstavlja sjeverozapadni završetak prostora tzv. Slunjske krške ploče. Sastoji se od mezozojskih vapnenaca. Rubni je dio prostrane niske i plitke vapnenačke krške zaravni. Sastavljeno je od vapnenaca, lapora, pješčenjaka, gdje gubi značajke tipično krške morfologije. Brežuljkasto područje, pitome kotline, stari vinogradi i voćnjaci na proplancima, zeleni gajevi i šume. Područje pokriveno najkvalitetnijim šumskim sastojinama (bukva, hrast kitnjak i dr.), ali i prostrana područja s bujadi (paprati).

Kupska nizina - dijelovi srednjeg dijela toka rijeke Kupe od željezničke stanice Kamanje (130 m nadmorske visine) pa nizvodno do ušća Dobre u Kupu (115 m nadmorske visine), holocena nizina (tercijarne i kvartarne naslage), do Ozlja zatvorena, a zatim istočno od pravca Ozalj - Jaškovo otvorena prava nizina, plodno duboko tlo, mjestimično močvarno zemljište. Podobna za mliječne farme i proizvodnju zdrave hrane. (Lipšić G., 2016)

Park šuma

Park šuma Okolica starog grada Ozlja zaštićena je 1970. godine zbog svoje iznimne krajobrazne vrijednosti. Kao glavni element krajobraza ističe se Stari grad Ozalj smješten na slikovitim liticama iznad rijeke Kupe te je primarna vrijednost ovog područja kulturno – povijesnog i estetskog značaja. Zbog očuvanja prirodnih vrijednosti krajobraza nastoji se očuvati slikovita obilježja krajobraza, postojeći sastav šumskih fitocenoza i zaštitnu funkciju šume.⁶

Lov i ribolov

O rasprostranjenosti prirodnih resursa na području grada Ozlja svjedoče i šume koje pokrivaju više od trećine administrativne površine grada i važan su temelj razvoja lovnog turizma. Glavne vrste divljači u ovim lovištima su srna, obični zec, divlja svinja, fazan - gnjetao, divlja patka i trčka skvržulja.

Lovstvo je oduvijek u Ozlju i čitavom kraju igralo važnu socijalno-ekonomsku ulogu, a tako je i danas. Dokaz tome je i Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, u kojoj su ribolovni i lovni turizam određeni kao primarni i sekundarni turistički proizvod.

⁶ Javna ustanova NATURA VIVA. Dostupno na:
http://www.naturaviva.hr/Karlovac_hr/Zasticena_podrucja_detalji.htm#Ozalj

Lovni turizam od velikog je značaja za gospodarstvo, jer potiče razvoj ruralnog prostora a time i pozicioniranje destinacija u unutrašnjosti Republike Hrvatske na karti turističke ponude. Među tim destinacijama nalazi se i Karlovačka županija zbog izrazito povoljnog geoprometnog položaja, atraktivnosti terena - raznolik reljef i nadmorska visina, smještaj na prijelazu između ravne panonske i brdsko-planinske regije, umjereno kontinentalna klima i bogatstvo šumama i vodom, te lovne tradicije.

Zajednička lovišta na području grada Ozlja:

1. OZALJ 4934,000 ha Otvoreno, nizinsko-brsko

LD FAZAN Ozalj

2. JAŠKOVO 4974,000 Otvoreno, brdsko

LD JAZAVAC Jaškovo

3. RIBNIK 4484,000 Otvoreno, brdsko

LD SRNJAK Ribnik

4. ŽAKANJE 3872,000 Otvoreno, nizinsko

LD TRČKA Žakanje

5. VIVODINA 3187,000 Otvoreno, brdsko

LD KUNA Vivodina

6. VRHOVAC 1672,000 Otvoreno, nizinsko

LD ZEC Vrhovac (Šegrt., Dvoržak. i sur., 2011),

Razvojem ribolovnog turizma u mnogome može doprinijeti i razvoju ostalih turističkih aktivnosti, odnosno oblika turizma od kojih se kao najistaknutiji mogu navesti ekoturizam, seoski turizam, izletnički turizam, tranzitni turizam i drugi oblici turizma, a koji značajno pridonose razvoju ruralne sredine.

Športsko ribolovno društvo "Ozalj" osnovano je 1958. Prigodom osnutka društvo je brojalo nekolicinu ribiča. Danas ŠRD "Ozalj" broji oko 500 stalnih članova. Društvo se bavi aktivnostima koje su usmjerene gospodarenju, zaštiti i očuvanju ribljeg fonda te okoliša. Aktivnosti su usmjerene i na područje sporta, gdje su zabilježili značajne rezultate. ŠRD "Ozalj" organizira razna natjecanja na kojima prisustvuju mnoga društva iz Hrvatske i drugih država, posebice iz Slovenije i Italije. Ribolovno društvo organizira Kup grada Ozlja (međunarodno natjecanje), organizira kola 2. i 3. lige, Županijski kup, te mnoga društvena natjecanja.

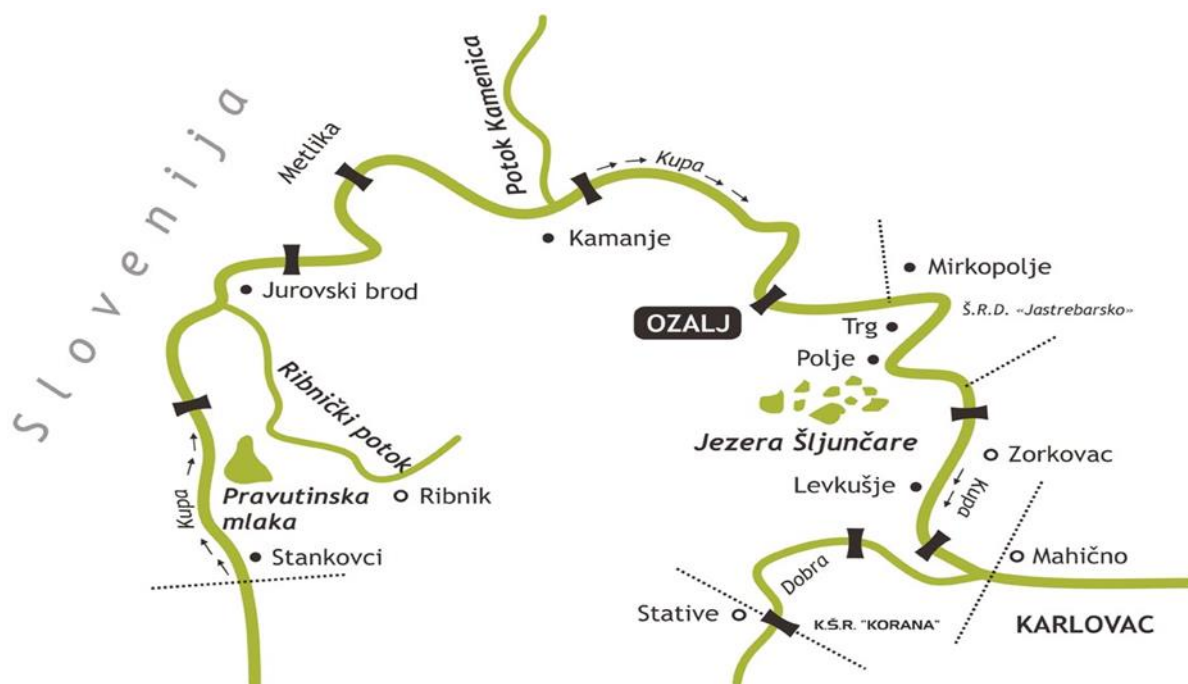
ŠRD "OZALJ" Ozalj ostvaruje ribolovno pravo:

Rijeka KUPA Desna obala od ušća rijeke Dobre do sela Stankovci – duljina toka 50 km te lijeva obala od ušća Kupe i Dobre do mosta mjesta Kamanje.

Stajališta kojima raspolaže ŠRD "Ozalj" čini devet jezera – Šljunčare, kod sela Trg.

Područje grada Ozlja obiluje čistim vodama s bogatim ribljim fondom. U vodama kojima gospodari ŠRD "Ozalj" obitavaju ribe poput štuke, šarana, soma, smuđa, linjaka, mreše, podusta i dr. Vode se godišnje poribljavaju s cca 6000 – 7000 kg šarana i amura, te smuđem, linjakom i štukom.⁷

Sjedište društva se nalazi u novo izgrađenom ribičkom domu. Također, na jezerima Šljunčare nalazi se ribički dom, koji se koristi za vrijeme natjecanja i drugih aktivnosti društva. U Ozlju na Kupi izgrađena je jedna od prvih hidrocentrala u Hrvatskoj, koja je danas kulturni spomenik. Kupa je ovdje iznimno bogata ribom.⁸

Slika 4. Ribolovno područje Š.R.D. "Ozalj" - Ribolov

(Izvor: <https://sites.google.com/site/ribolov334455/ribolovno-podrucje-s-r-d-ozalj>)

⁷ Športsko ribolovno društvo Ozalj. Dostupno na: <http://srd-ozalj.hr/>

⁸ Športsko ribolovno društvo Ozalj. Dostupno na: <http://srd-ozalj.hr/>

3.2.2.2. Društveni resursi

U antropogene ili društvene objekte spadaju svi objekti, događanja i procesi koji su vezani uz ljudsko djelovanje u prošlosti i sadašnjosti.⁹

Svoj identitet i turističku promidžbu današnji Ozalj gradi na temeljima vrijedne kulturno-povijesne baštine i tradicijskih posebnosti kraja.

Prvi dokumentirani spomen Ozlja datira iz 1244., u kojem se grad spominje kao feudalni posjed, tj. kraljevski grad. (Jančić, I.2009) Srednjovjekovni grad Ozalj leži na klisuri, na lijevoj obali Kupe; opkoljen je čvrstim zidinama s obrambenim kulama i pokretnim mostom. Zbog mnogih pregradnja sačuvan je tek manji dio starijega kompleksa (obrambena kula, gotička kapela, te pravokutna palača, tzv. *palas Nikole Zrinskoga*, nazvana žitnica, s gotičkim detaljima, nad vratima natpis iz 1556). U tom dijelu grada nađene su zidne slike i glagoljski grafiti.

Prema svojoj vrijednosti grad pripada prvoj spomeničkoj kategoriji, a u njemu je smješten i *Zavičajni muzej* koji posjeduje vrijednu arheološku, kulturno-povijesnu, sakralnu i etnografsku (etnopark) zbirku. Od ostalih građevina ističu se barokna župna *crkva Sv. Vida* (spominje se 1349.) i “kamena palača” stare hidroelektrane iz 1908. godine.

Uz Ozalj, kao veoma staro naselje spominje se selo Trg, nekoć planski građeno srednjovjekovno naselje, zatim Vivodina, dvorci i kurije u Jaškovu, Zorkovcu, Grdunu, Hrašću, Vrhovcu (Plepelić – dvor), Treščerovcu i Gornjem Pokuplju, a u povijesti ovoga kraja značajnu kulturnu i gospodarsku ulogu imao je i *pavlini samostan na Sveticama*.

Ozalj i njegova okolica naseljeni su već od prapovijesti.

Novi dio grada znatnije se počeo razvijati od početka XX. st., kada su izgrađene željeznica (1913) i hidroelektrana Ozalj I (neorenesansna zgrada iz 1908., zvana »*Munjara*«).¹⁰

Energija se tu proizvodi još od davne 1908. godine, kada je izgrađena HE Ozalj 1 “Munjara grada Karlovca” koja se do danas izgledom gotovo pa nije mijenjala zbog čega predstavlja izvrstan primjer industrijske arhitekture s početka dvadesetog stoljeća.

Grad Karlovac je gradnju hidroelektrane, koja je izgrađena za potrebe rasvjete grada, tada povjerio inženjeru Valerijanu Rieszneru, koji je u to vrijeme bio poznat građevinski stručnjak. Zbog velikog doprinosa i brze gradnje, Valerijanu je postavljena spomen-ploča u strojarnici HE Ozalj, koja je od svog osnutka do danas neprekidno u pogonu.

⁹ Strategija razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020. Dostupno na: <https://www.karlovac.hr/>

¹⁰ Ozalj. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krlež, (2021). Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=46006>

Nikakvi vanjski utjecaji nisu oštetili niti postrojenje niti zgradu, čak ni pri velikim naletima vode kada je protok bio veći od 1.100 m³/sek.

HE Ozalj počela je s radom 1908. godine i radi gotovo 112 godina u kontinuitetu: elektrana je izgleda kakvog je bila kada je sagrađena te je do danas nepromijenjena. Zanimljivo je i da je sagrađena na mjestu nekadašnjeg mlina te da je investitor u potpunosti bio grad Karlovac. Poznati hrvatski izumitelj Nikola Tesla lokalnoj upravi potvrdio kako je ova lokacija za izgradnju hidroelektrane izvrsna.¹¹

Osim navedenog, ozaljsko područje obilježava bogata kulturno-povijesna baština u materijalnom i nematerijalnom obliku, pa je područje poznato po običajima od kojih je najznačajnije nošenje jalbe, tj. pokrivala za glavu koje nose udate žene ozaljskog područja.

Sakralna baština ozaljskog područja vrlo je složen fenomen, koji ubraja brojne objekte od kojih se pojedini spominju još u XIV. st. Sakralna baština obuhvaća crkve, kapele i groblja.

Osim pavlinskog samostana i crkve u Sveticama, ističe se barokna crkva sv. Vida, ujedno i zaštitnika Ozlja, pored koje se nalazi grob S. Raškaj. Također se ističe i crkva sv. Lovre, koja je građena u baroknom arhitektonskom stilu.

Pavlinski samostan i crkva u Sveticama sagrađena je 1627., kada su bježeći pred

Turcima pavlini iz Kamenskog stigli na Svetice. Pod pokroviteljstvom samostana nastao je trojezični rječnik "Gazophylacium", a freske u crkvi radili su I. Ranger i G. Taller, poznati likovni umjetnici iz razdoblja gotike. Također, u samostanu se nalazi grob Stjepana IV., posljednjeg potomka ozaljske grane Frankapana. Prior samostana bio je I. Belostenec, leksikograf i pisac koji je tamo prikupio i pohranjivao djela hrvatske jezične raznolikosti.¹²

Etno park Ozalj smješten je nedaleko naselja Trg. Riječ je o muzejskom odjelu koji je pod upravom Zavičajnog muzeja Ozalj. Etno park sadrži tradicijsku arhitekturu i predmete predindustrijske svakodnevice. Zbirka odjela sastoji se od stambenih i gospodarskih objekata, interijera niskih seljačkih sobica, kuhinja i spremišta s autentičnim inventarom.

Srednjovjekovno naselje Trg spominje se 1329. u Povelji bana Mikca. Po povijesnom razvoju i očuvanim tradicijama selo je jedinstveno na području Središnje Hrvatske. Njegova povijesna uloga i značaj usko je vezana uz stari grad Ozalj kao obrambenu utvrdu. Naime, ozaljska

¹¹ Net.hr (2020). Dostupno na: <https://net.hr/danas/kako-je-sve-pocelo-bili-smo-u-nasoj-najljepsoj-i-najstarijoj-kontinentalnoj-hidroelektrani-koja-jos-uvijek-radi/>

¹² Turistička zajednica Ozalj, Dostupno na: www.ozalj-tz.hr

utvrda čuvala je pristup dolinom rijeke Kupe u pokupsku dolinu, ali nije pružao dovoljno zaštite stanovnicima smještenim ispod utvrde. Zato je 1329. donesena odluka o tome da nezaštićeno stanovništvo s navedenog područja migrira na prostor pogodan za obranu, tj. meandar (poluotok) rijeke. U razdoblju do XVI. st. Naselje Trg nosi nazive "Otok Ključ" i "Otok Svih Svetih". Povijesna jezgra naselja samo je djelomično sačuvana u središnjem djelu, gdje je očuvana tradicionalna arhitektura seljačkih kuća.¹³

Slika 5. Tradicijska kuća Ozaljskog kraja.

(Izvor: <https://ozalj.hr/grad/o-gradu/>)

Tradicijska arhitektura koja se sastoji od stambenih i gospodarskih objekata, gdje su krovovi kuća prekriveni slamom od raži, tzv. „škopom“.

Obilježje Grada Ozlja definirano je Odlukom o grbu i zastavi Grada Ozlja.

¹³ Turistička zajednica Ozalj, Dostupno na: www.ozalj-tz.hr

Slika 6. Zastava grada Ozlja

(Izvor: <https://zeljko-heimer-fame.from.hr/images/hr-ka-ozl.gif>)

Grb Ozlja je u crvenom polju zlatna kula s vratima puškarnicama i dvama prozorima te kosim krovom s zrakastom kuglom na vrhu praćena u uglovima sa srebrnim ključem i srebrnim srpom. Kula prikazuje Zrinsku ulaznu kulu Starog grada Ozlja. Srp je iz grba s pečata mjesta Vivodina iz 16/17. st. Zastava je žuta s grbom u sredini. Svečana zastava žuti je gonfalon s grbom u sredini, zelenim natpisom imena grada iznad njega i zelenim ornamentima vinove loze sa svijetlo žutim grozdovima u tri pravokutna repa.

3.2.2.3. Manifestacije

Društvena događanja ili manifestacije su jedan od temelja turističke ponude grada. Događanja povećavaju stupanj atraktivnosti turističkog mjesta, regije ili zemlje u cjelini te time obogaćuju sadržaj boravka, što je osnova za povećanje potrošnje turizma. Manifestacijama se ujedno valorizira lokalna kultura, tradicija i običaji, osigurava se zabava i rekreacija sudionika, društvena kohezija, kulturni i društveni napredak. Turističke funkcije manifestacija očituju se kroz proširenje turističkog tržišta destinacije, produženje boravka turista u destinaciji, izgradnja imidža destinacije, omogućavanje bolje promocije destinacije te kao element atrakcije i animacije u destinaciji. Dakle, izvjesno je da je uloga manifestacija izuzetno velika zbog širokog spektra utjecaja na destinaciju i njenu održivost, odnosno konkurentnost ali i promociju. (Birkić i sur., 2020)

Iako je veći dio događanja namijenjen lokalnom stanovništvu, mogu se izdvojiti manifestacije čiji opseg u većoj mjeri doprinosi turističkoj ponudi.

OŽUJAK - MJESEC SLAVE RAŠKAJ U OZLJU, Grad Ozalj tradicionalno u ožujku odaje počast genijalnoj slikarici i ovim programom se ponosno sjećamo njezinih remek-djela, iz kojih crpimo inspiraciju, zajedno s brojnim ljubiteljima umjetnosti i prirode, iz svih krajeva.

OLDSCHOOL DESANT NA OZALJ - u travnju, kulturna Ozaljska manifestacija koja od 2008. povezuje velik broj oldtimer klubova iz Hrvatske i inozemstva, pravi ozaljski brand. Održava se na Gradskom kupalištu, u organizaciji ekipe iz udruge Oldtimer klub Ozalj.

OZALJSKI DVORSKI BALOVI I MEĐUNARODNA IZLOŽBA ČIPKE - u travnju, Grad Ozalj, KUD "Ključ" iz Trga i Zavičajni muzej Ozalj već 4 godine organiziraju međunarodnu izložbu čipke u Ozlju – u Zavičajnom muzeju Ozalj u Starom gradu. Čipkarice i čipkari iz hrvatskih čipkarskih centara Hvara, Paga, Lepoglave, Sikirevaca, Svete Marije, Primoštena i Trga te pletilje spranga iz Češke i Norveške izlažu su svoje radove, uz kreativne radionice i popratni program.

LJETO U OZLJU događanje na Gradskom kupalištu u Ozlju, traje od lipnja pa do kraja kolovoza. Organiziran je raznovrstan program – od koncerata i projekcija filmova preko kreativnih radionica do sportsko-rekreacijskih sadržaja. Tijekom srpnja i kolovoza održava se sportsko-rekreativni programi, u organizaciji POU Ozalj – mali nogomet, odbojka, slackline, frizbi... gostuje karlovačko Riječno kino. U Ozalj je na kupalište moguće doći i Rumobil izletničkim vlakom iz Zagreba i Karlovca, svake subote.¹⁴

MOTO SUSRETI COLLAPIS PARTY- u lipanju, na Gradskom kupalištu Ozalj. Već 12 godina održava se okupljanje bikera iz Hrvatske i susjednih zemalja, koji se uvijek rado vraćaju na Kupu i provode vikend uz glazbu i miris benzina. Tradicionalno organizira ozaljska udruga Collapis Riders, koji na Gradskom kupalištu organiziraju dvodnevnu feštu, uvijek na početku sezone.

STARE SEOSKE IGRE VRHOVAC - tradicijska manifestacija u selu Vrhovac. Upoznaju se stari običaji, igre, pjesme i plesove vrhovačkog kraja. Uz bogatu eno i gastro ponudu priprema se izložba slika domaćih umjetnika, izložba starih alata, ručnih radova, a u ponudi je i vožnja kočijom te jahanje.

¹⁴ Hrvatska turistička zajednica. Dostupno na: <https://croatia.hr/hr-HR/Aktivnosti-i-atrakcije/Dogadanja/NewEvents/ljeto-u-ozlju>

Za ljubitelje trekking utrka, ŠD Vrhovac organizira trail utrku Ozalj – Vrhovac slikovitim brežuljcima i livadama oko Vrhovca.

OZALJ DANI VINA VIVODINA - sredina lipnja, tradicionalna trodnevna manifestacija već 27 godina okuplja vinare iz ozaljsko-vivodinskog te vrhovačko-krašićkog vinogorja, ali i goste iz susjedne Slovenije. Natječu se i ocjenjuju preko 150 vina (uglavnom mlada vina od 1-3 g. starosti ali sve više i arhivska vina od 7 ili više godina starosti).

Vinska fešta začinjena je i bogatom gastronomskom ponudom. Feštu prati i uzbudljivo natjecanje u pripremi vrhunskih lovačkih gulaša desetak lovačkih društava, a nude se i kobasice od jelena i vepra, pršut od vepra, te autohtoni kravlji i kozji sirevi lokalnih OPG-ova. Na zabavi s animacijskim programima do ranih jutarnjih sati nastupaju lokalni KUD-ovi, tamburaši i domaći bendovi.

Za ljubitelje aktivnog odmora organizira se biciklijada do Ribnika i nazad.

U rujnu organizira se ŠTRUDLA FEST koji je nastao kao logičan slijed nakon događanja “Iz Jaškova za svijet... štrudla za Guinnessa” kada je u Jaškovu kraj Ozlja u Zelenom srcu Hrvatske u Karlovačkoj županiji, 6. rujna 2015. izrađena najduža štrudla na svijetu i postavljen Guinnessov rekord od 1479,38 m.

Uz vrlo bogatu i raznovrsnu ponudu štrudli, u amaterskoj i profesionalnoj konkurenciji, na festivalu predstavljaju svoje proizvode lokalni proizvođači autohtone hrane i poljoprivrednih proizvoda. U popratnom programu organizirane su razne edukativne i kreativne radionice o štrudli, za djecu i odrasle, koje vode domaći i strani kulinarski majstori. Organiziraju se i razne izložbe te priredbe s nastupima KUD-ova.¹⁵

¹⁵ Turistička zajednica, TZP Kupa. Dostupno na: <https://tzp-kupa.hr/>

PROGRAM

04.09. | PETAK

JASKOVO - selo štrudle
14:00, 17:00 | piknik

OZALJ
18:00 | Etno park Ozalj: otvorenje izložbe "Kulinarstvo i etnografija"
08:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz kupljenu ulaznicu

05.09. | SUBOTA

JASKOVO - selo štrudle
11:00 | biciklistička ruta "Štrudla by bike" uz Dražena Breitenfelda
11:00 | likovna radionica "ART APETIT uz domaću štrudlu"
16:00 | gastro radionica "Štrudla s ozaljškog dvora", teta Vesna, ambasadorica štrudle iz Jaškova
10:00 - 17:30 | ponuda na štandovima
10:30 - 17:00 | Nikola Faller - izrada divovskog bicikla od slame, slamarska radionica
10:30, 13:30, 16:30 | piknik

KARLOVAC
10:00 - 20:00 | Stari grad Dubovac - gratis štrudla uz ulaznicu
10:00 - 16:00 | Gradski muzej Karlovac - gratis štrudla uz ulaznicu

RAKOVICA
10:00 - 18:00 | JU Baračeve špijle - gratis štrudla uz ulaznicu

OZALJ
10:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz ulaznicu

06.09. | NEDJELJA

JASKOVO - selo štrudle
11:00 | biciklistička ruta "Štrudla by bike" uz Dražena Breitenfelda
11:30 | gastro radionica "Štrudla jaškovskog baruna", teta Marica, ambasadorica štrudle iz Jaškova
12:30 | radionica keramike "Oslikaj svoj tanjurić za štrudlu"
15:00 | gastro radionica Kristina Novosele, hotel Amarilis "Pobjednička štrudla ŠtrudlaFesta"
16:00 | likovna radionica "ART APETIT uz domaću štrudlu"
10:00 - 17:30 | ponuda na štandovima
10:30, 13:30, 16:30 | piknik

OZALJ
19:30 | Etno park Ozalj - štrudlazz - glazbena gastro poslastica uz Dragu Jakovčevića i DJ jazz kvartet, birane štrudle i vina
10:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz ulaznicu

KARLOVAC
10:00 - 20:00 | Stari grad Dubovac - gratis štrudla uz ulaznicu

RAKOVICA
10:00 - 18:00 | JU Baračeve špijle: gratis štrudla uz ulaznicu

07., 08., 09. i 10.09.

JASKOVO - selo štrudle
17:00 | piknik
Restoran Žganjer - gratis štrudla uz ručak

OZALJ
08:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz ulaznicu

11.09. | PETAK

JASKOVO - selo štrudle
17:30 | gastro radionica "Tajne savršenog tijesta za štrudlu", teta Vesna, ambasadorica štrudle iz Jaškova
14:00, 17:00 | piknik

OZALJ
08:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz kupljenu ulaznicu

12.09. | SUBOTA

JASKOVO - selo štrudle
11:00 | biciklistička ruta "Štrudla by bike" uz Dražena Breitenfelda
14:00 | gastro radionica "Rujan u srcu", teta Marica, ambasadorica štrudle iz Jaškova
15:30 | likovna radionica "ART APETIT uz domaću štrudlu"
10:00 - 17:00 | ponuda na štandovima
10:30, 13:30, 16:30 | piknik

KARLOVAC
10:00 - 12:00 | Aquatika: izrada unikatnih suvenira od licitara u obliku riba i srca, ponuda štrudle
12:30 | restoran Lovački rog, gastro radionica "Štrudla a la Lovački rog"

OZALJ
18:00 | Etno park - gastro radionica "Kuharstvo u srednjem vijeku"
10:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz ulaznicu

VRHOVAC
OPG Čulig | gratis štrudla uz ručak

13.09. | NEDJELJA

JASKOVO - selo štrudle
11:00 | biciklistička ruta "Štrudla by bike" uz Dražena Breitenfelda
11:00 | gastro radionica "Štrudla Slavina jesen", teta Vesna, ambasadorica štrudle iz Jaškova
10:30, 13:30, 16:30 | piknik
11:00 | likovna radionica "ART APETIT uz domaću štrudlu"
13:00 | gastro radionica "Kako smo radili Guinnessovu štrudlu", teta Marica, ambasadorica štrudle iz Jaškova
15:00 | OPG Kovač - radionica štrudle od buternut tikve
10:00 - 17:00 | ponuda na štandovima

OZALJ
10:00 - 20:00 | Zavičajni muzej - gratis štrudla uz ulaznicu

KAMANJE
14:00 - 20:00 | DOK: OPG Kutak

VRHOVAC
OPG Čulig - gratis štrudla uz ručak

04.09. - 13.09.

štrudla by

Svi programi provode se uz poštovanje preporučenih epidemioloških mjera

Slika 7. ŠtrudlaFest

(Izvor: <https://www.strudlafest.com>)

3.2.3. Stanovništvo

Popis stanovništva u Hrvatskoj 2011. godine proveden je od 1. do 28. aprila 2011.. Popis je proveden na temelju Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici

Hrvatskoj 2011. godine (Narodne novine, broj 92/10). Grad Ozalj je po Popisu stanovništva 2011. godine na površini od 179,40 km² imao 6.817 stanovnika, što predstavlja 0,53 % od ukupnog broja stanovnika Karlovačka županije, odnosno 0,16% od ukupnog broja stanovnika Hrvatske. Gustoća naseljenosti u Ozlju je 38 stanovnika/km².¹⁶ u odnosu na 2001.g. kada je broj stanovnika u Gradu Ozlju iznosio 7 932 stanovnika evidentan je pad broja stanovnika i to za 14%.

3.2.4. Turistički prihvatni kapaciteti

Za područje grada Ozlja postoji sve veći interes posjetitelja zahvaljujući velikom potencijalu bogate kulturno-povijesne baštine s naglaskom na Stari grad Ozalj, Etno- park i Munjaru, zavidnim prirodnim ljepotama, te izrazito povoljnom geoprometnom položaju. Najveći dio posjeta svodi se na jednodnevne organizirane ili individualne posjete, u suradnji sa susjednim područjima. Značajno povećanje broja smještajnih kapaciteta u 2018. godini, pruža mogućnost i za zadržavanje posjetitelja i duže od jednog dana. Veliki problem je što u središtu grada Ozlja još uvijek nema adekvatnu ugostiteljsku ponudu koja bi omogućila zadržavanje gostiju u samom Ozlju tijekom cijelog dana. Također, najvažnija točka, Stari grad, ne nudi mogućnost potrošnje i dodatnih prihoda.

Od smještajnih kapaciteta na području Turističke zajednice Grada Ozlja postoji 20 iznajmljivača, i to: Vila VINO sa 4 kreveta, Motel Pavlaković sa 24 kreveta, Vesna Severinski sa 10 kreveta, Jadranka Tuškan sa 6 kreveta, Lagotto's peak, vl. Denisa Petrovčića sa 4 kreveta, Hostel Ozalj, vlasnika Ivana Žganjera sa 14 kreveta te Seljačko domaćinstvo Stjepana Čuliga sa 11 kreveta, Franjo Stergar sa 2 kreveta, Jadranka Putak Ivić sa 3 kreveta, Sračić Ivan sa 2 kreveta, Vuković Branko sa 4 kreveta, Ferenac Mirko sa 3 kreveta, Mario Gavrić sa 4 kreveta, Stjepan Pavlaković sa 9 kreveta, Stjepan Fanjek sa 4 kreveta, Stjepan Šošćarić sa 2 kreveta, Villa Colapis sa 5 kreveta, Vila Jelena sa 2 kreveta, Tina vl.Ivan Muže sa 4 kreveta te Vrtarić Anica sa 8 kreveta. Planinarski dom Boris Farkaš – Sekulići sa 30 kreveta. (Lipšić G., 2018)

¹⁶ Državni zavod za statistiku (2020). Dostupno na: <https://www.dzs.hr>

U nastavku slijedi tablica br.1 u kojoj će se brojčano prikazati struktura smještajnih ugostiteljskih objekata na području grada Ozlja.

Tablica 1. Struktura ugostiteljskih objekata za smještaj na području grada Ozlja 2020. Godine

(Izvor: Turistička zajednica grada Ozlja, <http://www.ozalj-tz.hr>, (11.01.2021.))

UGOSTITELJSKI OBJEKTI ZA SMJEŠTAJ	UKUPNO	BROJ LEŽAJA
Motel	1	24
Hostel	1	19
Seljačko domaćinstvo	1	11
Eko imanje	1	8
Kuća za odmor	6	24
Apartman	6	22
Sobe (privatni smještaj)	5	10

Prema podacima navedenim u tablici br. 1 može se zaključiti da na području grada Ozlja, prema strukturi ugostiteljskih objekata za smještaj, u odnosu na druge smještajne ugostiteljske objekte, prevladava privatni smještaj u ponudi kuća za odmor i soba. Na području grada Ozlja nema kvalitetnog hotelskog smještaja što je ograničavajući faktor za razvoj turizma, te na taj način Grad ostaje bez značajnog dijela prihoda.

Na području grada Ozlja u registriranom smještaju nalazi se 114 postelja, što predstavlja značajno povećanje u odnosu na 2011.godinu kada je prema državnoj statistici na području Grada Ozlja bilo svega 28 postelja.

U susjednim općinama Žakanje i Kamanje unaprijeđena je ponuda privatnog smještaja s ukupno 23 nova ležaja. U ponudi *Domaćinstva Ribarić* su tri sobe s tri zvjezdice za po 2-3 osobe, *Seosko domaćinstvo Sablić* raspolaže također s tri sobe s ukupno sedam ležajeva, a *Domaćinstvo Dinko Rubin* uz mogućnost doručka/polupansiona/ punog pansiona nudi dvije dvokrevetne sobe. *Seosko gospodarstvo Srakovčić* u blizini Ribnika prostire se na 6 ha zemljišta, nudeći smještaj u 4 izvorne seoske kuće uređene u autohtonom stilu, a uz njih

raspolaže i s 30 parcela obiteljskog kampa. Uz brojne mogućnosti za aktivan odmor, unutar kompleksa se nalazi restoran, kušaonica vina i vanjski bazen. (Lipšić G., 2018),

U blizini Grada Ozlja se nalazi kamp „Kamp kod mosta“ u Gornjem Pokuplju sa 5 dvokrevetnih soba.

3.2.5. Turistički promet

U 2019. godini ostvareno je 2.566 dolazaka (632 domaći gosti i 1.934 stranci) i 5.490 noćenja (1.274 domaći gosti i 4.216 stranci).

U nastavku slijedi tablica u kojoj će se brojačano prikazati broj dolazaka i noćenja turista na ozaljskom području.

Tablica 2. Dolasci u ozaljskom području 2017. – 2020. Godine

(Izvor: www.dzs.hr/, osobna obrada podataka)

GODINA	DOLASCI	NOĆENJA	UKUPNO	PROSJEČAN BROJ DANA BORAVKA
2017.	2.560	3.954	6.514	1.6
2018.	2.624	5.248	7.872	1.5
2019.	2.566	5.490	8.056	1.5
2020.	3.300	5.500	8.800	1.6

Prema podacima navedenim u tablici br. 2 može se zaključiti da dolasci turista na ozaljskom području se znatno povećavaju iz godine u godinu. Prosječan broj noćenja je 1.6 što je premalo i trebalo bi ga povećati većim promocijama turističkih sadržaja, kojih trenutno ima dovoljno.

U nastavku slijedi tablica u kojoj će se prikazati smještajni kapacitet, dolasci i noćenja domaćih i stranih turista na području grada Ozlja u protekle dvije godine (2019.,2020.)

Tablica 3. Smještajni kapacitet, dolasci i noćenja turista, grad Ozalj 2019., 2020.

(Izvor: <http://www.dzs.hr/PXWeb/sq/33c43eb6-9fc0-45c3-bd61-8da72aa8ffff>)

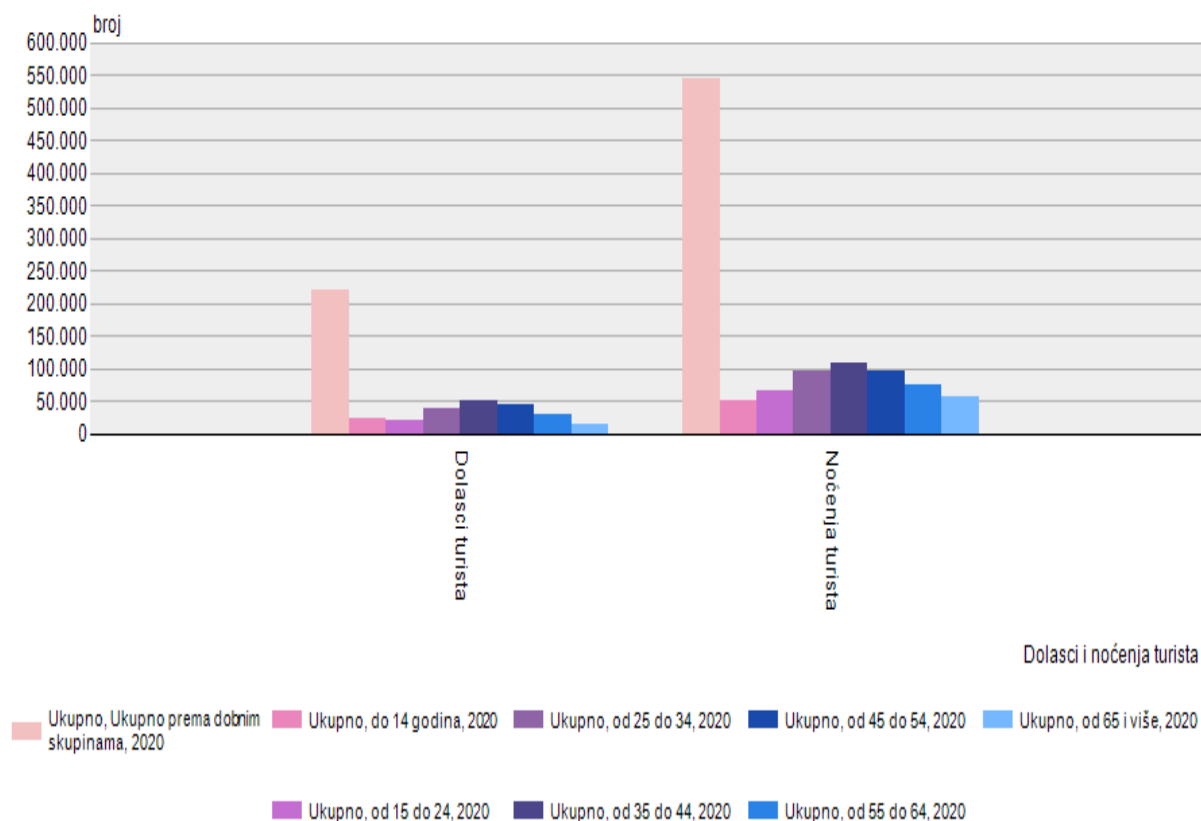

Prema podacima navedenim u tablici br.3 vidljivo je da je u protekle dvije godine u porastu broj dolazaka i noćenja turista, pogotovo stranih turista, dok je broj smještajnog kapaciteta u blagom padu.

U nastavku slijedi tablica u kojoj će se prikazati dolasci i noćenja turista prema dobnim skupinama.

Tablica 4. Dolasci i noćenja turista prema dobnim skupinama

(Izvor: <http://www.dzs.hr/PXWeb/sq/9baa705e-5f72-412f-92dd-024323d3cdfc>)

Prema podacima navedenim u tablici br. 4 pokazuju da najvažniji marketinški segment predstavljaju potrošači unutar skupine "zreli parovi (45-54)", "mladi parovi (25-34)" i "mlade obitelji (35-44)". Takvo što ne iznenađuje s obzirom na dominantnu ponudu enogastronomskog i kulturnog turizma, tj. turističkog proizvoda. Visoki udjel zrelih parova potvrđuje hipotezu o visokoj zastupljenosti zrelih parova u sofisticiranijim oblicima turizma, kao što je kulturni turizam.

U samom gradu Ozlju nema gastronomske ponude, već u okolnim selima se nalazi nekoliko restorana i seljačkih gospodarstava. Najpoznatiji je restoran „Žganjer“ koji ima spoj tradicije i modernih trendova, zatim ima restoran „Papalina“, „Vivodina“, „Azeliya“, pizzerija „Lav“, te seljačko domaćinstvo „Čulig“. U ponudi ima i ekološko obiteljsko poljoprivredno

gospodarstvo „Medena kuća“ gdje se može kušati medenjake i zanimljive okuse različitih vrsta meda. Ozaljsko-Vivodinska vinska cesta duga oko 30 km, posjetitelji vinske ceste mogu uživati u domaćoj hrani i vrhunskim vinima, bijelim vinima graševini, sauvignonu, rajnskom rizlingu i chardonnayu i žutom muškatu, a od crnih vina crni pinot, frankovka, zweigelt i portugizac.

I pored nedostatka osnovne turističke ponude (gastronomija, smještaj), područje grada Ozlja generira veliko zanimanje domaćih i stranih turista, potražnja je svake godine sve veća, što potvrđuje premisu o promjenama u turističkim kretanjima – današnji turisti sve više traže nove, neotkrivene destinacije, ali zahtijevaju i dodatne sadržaje s aktivnim sudjelovanjem. Pojačan interes, osobito individualnih turista svakako ima veze i sa povećanom vidljivošću i aktivnostima na planu promocije i predstavljanja bogate baštine, te kvalitetnijoj ponudi manifestacija.

4. TURISTIČKA VALORIZACIJA PODRUČJA GRADA OZLJA

Ozalj ima nekoliko vrlo vrijednih turističkih atrakcija koje privlače posjetitelje. Cilj je pokušati iskoristiti sve prirodne i antropogene resurse odnosno tradiciju i autentičnost grad Ozlja i njegovog područja..

Stari grad Ozalj stoljećima je bio zaštitni znak područja, a od 60-tih godina 20. stoljeća okosnica razvoja turizma te je sva turistička ponuda počivala upravo na njegovim temeljima. I danas Stari grad generira većinu turističke potražnje. Osim Starog grada, najčešći razlozi dolaska u ozaljski kraj je svakako i posjet Hidroelektrani „Munjara“, Vinskim cestama Vivodine i Vrhovca, Pavlinskom samostanu Svetice, izleti u žumberački kraj, kupanje na rijeci Kupi koja pruža velik broj mogućnosti za razvoj turizma, a pritom se posebice misli na odmor, sport, rekreaciju, aktivni odmor ili samo kupanje. Rijeka Kupa mjesto je gdje se odvijaju različite manifestacije. Postoji veliki potencijal za razvoj ribolovnog turizma, kao i cikloturizma. U izvorišnom dijelu postoje brzaci koji rijeku čine pogodnom za razvitak rafting turizma. Novoizgrađena žitna lađa turiste dovodi do ušća Kupe i Korane iz Brođana i na taj način potiče izletnički turizam, a samim tim i razvoj ostalih specifičnih oblika turizma.

U nastavku ovog poglavlja općenito se razrađuju pobrojane vrste turizma.

- Ribolovni turizam
- Lovni turizam
- Rafting
- Cikloturizam
- Pješaćenje
- Gastronomski turizam

4.1. Kupa

Kupa, rijeka koja je nekada bila žila kucavica, danas je nepravедno zapostavljena te se njezin potencijal ponovno otkriva. Tako je izgrađena jedna žitna lađa koja se koristi u turističke svrhe, ali i za razvoj ostalih oblika turizma. Kupališni turizam u gradu nije dovoljno iskorišten, ali izvan grada postoje manja uređena kupališta koja se mogu razvijati. Rafting i cikloturizam su dva oblika za koje postoje mogućnosti, ali se nedovoljno iskorištavaju. Ribolovni turizam, svakako je jedan od najbitnijih koji se odvija na Kupi jer turističku sezonu može proširiti na cijelu godinu.

Žitna lađa u vrijeme kada je Karlovac bio veliko lučko mjesto i kada je Kupa bila plovna, kupskim vodama plovile su lađe koje su uzvodno prevozile žito, a nizvodno drvo i drvenu građu. Tako je rijekom zaplovila lađa „Aurora Colapis“ – replika žitne lađe koja će služiti za razvoj riječnog turizma Kupe, ali i kao primjer za razvoj riječnog turizma cijele Hrvatske.

Lađa će biti i kao neka vrsta muzeja na otvorenom koja će turistima prikazivati povijest kada su rijeke bile jedno od rijetkih pouzdanih vrsta prijevoza (ceste su često bile neprohodne, a željeznice nisu postojale).¹⁷ Glavni cilj ove lađe jest promicati ruralni turizam, kao i razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava uz rijeku Kupu. Lađa je dugačka 25 metara, široka 4, teška je 12 tona, a na palubi ima 50 sjedećih mjesta. U konačnici žitna lađa bi trebala sadržavati posjete staroj jezgri grada Karlovca, Siska, obilazak Pokuplja i posjet parku prirode Lonjsko polje.¹⁸

Slika 8. "Aurora Colapis"

(Izvor: <https://visitkarlovac.hr/zitna-lada/>)

Izlet žitnom lađom "Aurora Colapis".

4.1.1. Ribolovni turizam

Prema stranicama turističke zajednice grada Karlovca na ozaljskom području ribolovom se bavi Š.R.D. „Ozalj“. Na internetskoj stranici turističke zajednice grada Karlovca posjetitelji mogu pronaći lokacije prodavaonica lovne i ribolovne opreme što olakšava turistima dolazak

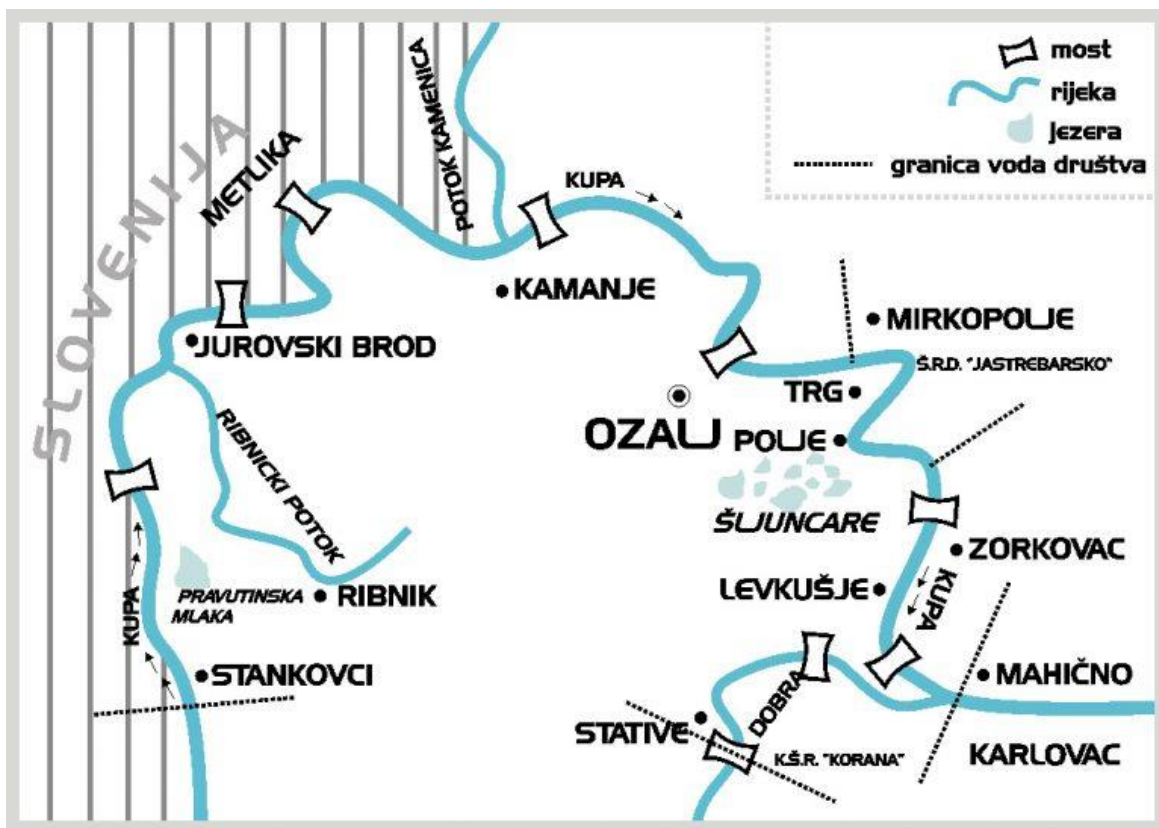
¹⁷KronikeVG. Dostupno na: www.kronikevg.com/foto-zitna-lada-aurora-colapis-svecano-predstavljena-blagoslovljena-te-zaplovila-rijekom-kupom, 19.4.2017.

¹⁸Poslovni.hr. Dostupno na: www.poslovni.hr/hrvatska/uskoro-ce-kupom-ponovno-zaploviti-zitna-laa-293942, 19.4.2017

na karlovačke vode. Športsko ribolovno društvo ili skraćeno ŠRD utemeljen je 1958. godine i time spada među starije udruge u Hrvatskoj. Članovi kluba stalno prisustvuju na raznim natjecanjima u Hrvatskoj, ali i u Europi. Najveći dio članstva kluba čine ribolovci koji se ribolovom bave rekreativno dok su ostatak sportaši natjecatelji.

Glavni cilj im je, vodeći se održivim razvojem, sačuvati kapitalce u vodama kako bi bili tu i za sljedeće generacije. Uz ribolov, glavne djelatnosti su ekologija, poribljavanje i čuvanje voda, edukacija i rad sa mladima, kao i razvijanje ribolovnog turizma.

ŠRD “Ozalj“ gospodari sljedećim ribolovnim područjem:

Slika 9. Ribolovno područje ŠRD “Ozalj“

(Izvor: <http://srd-ozalj.hr>)

1. Rijeka Kupa, desna obala od sela Stankovci do ušća rijeke Dobre (duljina toka 50 km)
2. Kupa, lijeva obala od mosta u Kamanju do ušća rijeke Dobre
3. Dobra, lijeva obala od sela Stative do ušća u Kupu kod Mahična (duljina toka 10 km)
4. 9 jezera Šljunčare

5. Ribički potok od izvora do ušća u Kupu (duljina toka 14 km)
6. Potok Kamenica (duljina toka 8 km) – zabrana ribolova¹⁹

Lokacija je mnogo, turisti ribolovci imaju na izbor različite vrste voda (brzaci ili mirne vode, osamljena ili mjesta na kojima se okupljaju ribiči...). Veliki plus je dostupnost informacija; ribiči mogu u samo nekoliko trenutaka na stranicama „ŠRD Ozalj“ naći mjesta na kojima je dozvoljeno pecati.

Najčešće korištena oprema slatkovodnog ribolova uključuje štap sa rolom ili koturom te se izvodi sa nekoliko standardnih tehnika ribolova: Ribolov na dnu (grunt), ribolov plovkom, spinning (špinanje, varaličarenje). Najčešća lovina uključuje sljedeće riblje vrste: šaran, štika, linjak, pastrva, deverika, som, babuška. Šaran je najpoznatija vrsta koja se lovi na vodama, a i kao pojedinačni sport na natjecanjima.

Bitno je spomenuti da se razvojem ribolovnog turizma u mnogome može doprinijeti i razvoju ostalih turističkih aktivnosti, odnosno oblika turizma od kojih se kao najistaknutiji mogu navesti ekoturizam, seoski turizam, izletnički turizam, tranzitni turizam i drugi oblici turizma, a koji značajno pridonose razvoju ruralne sredine. Uz lov, ribolov je vrsta turizma koja vremenski pokriva sva četiri godišnja doba i tako produžuje turističku sezonu na cijelu godinu. S obzirom na dugu lovnu i ribolovnu tradiciju, obilne prirodne resurse kao osnovu za daljnji razvoj turističke ponude te prepoznavanje vlastitog kapitala koji iz njih proizlazi, Karlovačka županija bi se u skorijoj budućnosti mogla čvrsto pozicionirati na turističkoj karti Europe kao kontinentalna županija izrazito bogate turističke ponude. (Šegrt., Dvoržak. i sur., 2011),

4.1.2. Lovni turizam

Lovni ured Ozalj član je lovačkog saveza Karlovačke županije, a lovstvo je organizirano u okviru pet lovačkih društava. Područje je bogato srnama, divljim svinjama te pernatom divljači (fazan, trčka, prepelica, šljuka, divlja patka). Lokalni lovci su u društva učlanjeni na godišnjoj osnovi, no društvima zakonom nije dopušteno organizirati odnosno prodavati lov

¹⁹Športsko ribolovno društvo Ozalj. Dostupno na: <http://srd-ozalj.hr>

kao turistički proizvod. Za posjetitelje je lov zakonski moguće organizirati isključivo preko Šumarije Karlovac.

Lovačka društva na području Grada Ozlja.

Lovačko društvo "Kuna", Vivodina površine lovišta (2823/ha), "Jazavac", Jaškovo-Sv.Hrašće površine lovišta (4892/ha), "Lisica", Radatović površine lovišta (3928/ha), "Zec", Vrhovac (2237/ha), "Fazan", Ozalj površine lovišta (4511/ha).

Sve veće promidžbe foto-lova kao nove vrste ponude u lovnom turizmu, koju se pokušava afirmirati na lovno-turističkom tržištu uključivanjem sve većeg broja lovačkih udruga na području cijele Hrvatske. Riječ je o odlasku u lov s fotoaparatom umjesto s puškom što je već u svijetu općeprihvaćena turistička usluga više poznata kao foto-safari.

Nova vrsta turističke ponude koja bi trebala postati uobičajena ponuda u lovnom turizmu je doprinos odgovornom i održivom gospodarenju u hrvatskim lovištima. Naime, potencijal hrvatskih lovišta je velik i raznolik, ali ima svoju granicu komercijalnog iskorištavanja u lovnom turizmu kada je u pitanju odstrjel. Porast broja lovaca turista ograničen je brojem divljači koju je moguće, odnosno dopušteno, odstrijeliti u jednoj lovnoj sezoni. Ukoliko se želi sačuvati biološka raznolikost i brojnost svih vrsta divljači, odstrjel je ograničen.

Da se potencijal lovstva ipak može bolje koristiti, govori upravo foto-lov kao novi turistički proizvod koji proširuje ponudu u lovnom turizmu na fotografiranje divljači, a ne samo na odstrjel. I to tijekom cijele godine, bez lovostaja i ne samo na fotografiranje divljači nego i čarobnih prirodnih ljepota. Do sada takva vrsta ponude nije bila organizirana. Izostala je u turističkim aranžmanima i prema lovcima i prema drugim turistima koji vole boravak u prirodi i koji žele svojim kućama nositi foto-uspomene s raznih mjesta koja su posjetili. Dakle, umjesto lovačkih trofeja divljači takvi turisti odnose kući fotografije.

Za spomenutu vrstu ponude nisu potrebna nova ulaganja, jer postoji potrebna infrastruktura. To su čeke i lovno-tehnički objekti koje koriste lovci. Isto tako postoji znanje o tome gdje se divljač nalazi, a i iskustvo kako ih, kada i gdje čekati. Potrebno je samo organizirati odlazak u prirodu i takvu vrstu usluge naplatiti, a ne pustiti turiste da sami lutaju s fotoaparatom dovodeći i sebe ponekada u opasnost. No zasad ne postoji ponuda organiziranih vodstava.

4.1.3. Rafting

Rijeka koja svoj izvor krije među planinama Gorskog Kotara – plućima Hrvatske, ispresijecana je s brojnim slapovima koji će zadovoljiti „potrebe“ za adrenalinom. Tura započinje kod Broda na Kupi, malom mjestu u dolini gornjeg toka rijeke Kupe. Grupe veličine 4 – 30 mogu doći nenajavljene, dok one veće od 30 moraju se najaviti. Trajanje rute iznosi 4-5 sati ovisno o vremenskim uvjetima, turistima i mnogom drugim čimbenicima. Rute se izvađaju u vremenu od travnja do listopada, a cijena je oko 30 eura, odnosno 230 kuna. Osim jednodnevnih izleta nude se i višednevni koji uključuju različite rijeke. Zelene rijeke ruta je koja uključuje posjetu Kupi, Mrežnici, Uni, Zrmanji i Cetini i traje osam dana dok na primjer Kupa Mrežnica traje dva dana.²⁰

Grad Ozalj, zbog izrazito povoljnog položaja kraj rijeke, jedan je od gradova s potencijalom za razvoj rafting turizma. Rafting je vrsta sporta u kojem se sportaši (rekreativci ili profesionalni sportaši) u manjim ili većim grupama (cca 4 – 30 ljudi).

U okviru projekta „Susret s rijekom“ organiziran je program u suradnji sa Croatia Open Land Tours DMC iz Karlovca. Glavni cilj projekta je izgradnja nove turističke infrastrukture kojom će se utjecati na povećanje turističke privlačnosti NATURA 2000 područja i podizanje svijesti javnosti o važnosti i očuvanju prirodne baštine. U Ozlju, na obnovljenom kupalištu kod Beach bara “Old town” i Ozaljske marine sve posjetitelje je dočekala besplatna škola veslanja i sigurnog ponašanja na vodi u zaštićenim područjima NATURE 2000 na SUP-ovima i mini raftovima, uz vodstvo profesionalnih skipera i spust po Kupi u raft čamcima. Ovaj projekt je od velikog značaja za ozaljsko područje i razvitak rafting turizma.²¹

4.1.4. Cikloturizam

Izrazito živa, dinamična i raznolika konfiguracija ozaljsko – vrhovačko – vivodinskog kraja te žumberačkog južnog gorja, oduvijek je bila zanimljiva ljubiteljima brdskog bicikliranja. Postoji označena kružna ruta dolinom Kupe i Dobre za sve ljubitelje cestovnog biciklizma.

²⁰ Terra Croatica, internetske stranice. Dostupno na: <https://www.raft.com.hr/>

²¹ Turistička zajednica, TZP Kupa. Dostupno na: <https://tzip-kupa.hr>

Dokaz koliko se u Ozlju trudi razvijati biciklistički turizam jest to što je njemu posvećena posebna internetska stranica turističke zajednice. Posjetitelji na odabiru imaju 8 ruta koje prolaze cijelim širim ozaljskim područjem. Turisti i posjetitelji mogu preuzeti GPS datoteke sa web stranice (cyclingadventure.net) za sve poznatije GPS prijavnike i tako što brže krenuti u vožnju. Naprimjer, kružna ruta OZALJ – GORNJE POKUPLJE – OZALJ.

Dužinom od oko 28 kilometara, ova ruta većim dijelom prati tok rijeke Kupe, prolazeći asfaltiranim putom kroz naseljena mjesta u okolici grada Ozlja, kao i dijelom šumskog brdovitog puta uz nešto veći uspon na samome početku bicikliranja. Početna točka rute smještena je u središtu Ozlja, grada Zrinskih i Frankopana koji su svojom baštinom, hrabrim i vrijednim djelima upisani u hrvatsku povijest. Istoimenom glavnom ulicom vožnja započinje asfaltiranim ograđenim nogostupom uz rijeku Kupu čijom dolinom vijuga i željeznička pruga prolazeći kroz romantične tunelčice od kojih se jedan nalazi i ispod Starog grada Ozlja smještenog na malenom brežuljku ponad rijeke Kupe. Već nakon nekoliko stotina metara prije ulaska na šumski put, skretanjem s rute u ulicu Kaptol, cikloturisti mogu posjetiti malenu baroknu Župnu crkvu sv. Vida koja se prvi put spominje davne 1349. godine. Crkva je dobila naziv prema zaštitniku grada Ozlja, a u njezinoj blizini nalazi se grob poznate gluhoonijeme slikarice Slave Raškaj. Njezini akvareli predstavljaju najviši domet hrvatskog akvarelnog slikarstva krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Povratkom na glavnu cestu, ruta dalje vodi prema šumskoj stazi zvanoj Lovački put. Prolazeći stazom koja vodi netaknutom prirodom kroz gustu i mirisnu borovu šumu, na pola puta između mjesta Belinsko Selo i Veliki Erjavec, označen je put za skretanje s rute prema naselju Svetice te istoimenome brdu na kojem je 1627. godine utemeljen Pavlinski samostan i crkva. U blizini Svetica se na proplanku iznad naselja Svetičko Hrašće očuvao dvor Hrašće iz 1547., kurija Nikole Zrinskoga Sigetskoga. Do danas je ta kurija promijenila nekoliko vlasnika, pa tako i prvotni izgled. Uspon od oko 270 metara duljine završava dolaskom u Veliki Erjavec i slijedi spuštanje prema već spomenutome selu Svetičko Hrašće te dalje prema selu Vuksani. Po izlasku sa šumskog puta, dolazimo u naseljeno mjesto Jaškovo smješteno na raskrižju s istoimenom ulicom. Nakon većih visinskih razlika ruta se nastavlja vožnjom uz lijepe prirodne pejzaže prostranih obrađenih oranica i polja.

Poljoprivrednici ovoga kraja svakako su vrlo zahvalni i obližnjoj manjoj rijeci Dobri koja se par kilometara dalje ulijeva u Kupu u blizini mjesta Gornje Pokuplje. Cesta nas vodi upravo

prema ovome mjestu, smještenome između spomenutih rijeka. Rutu ćemo nastaviti prolaskom pored staroga dvorca Turk-Mažuranić, prateći tok rijeke Kupe sve do mjesta Levkušje, Zorkovac na Kupi i Polje Ozaljsko smješteno u blizini riječne granice sa Zagrebačkom županijom. Na zavoju što ga njezin tok tvori u obliku meandra, smješteno je planski građeno srednjovjekovno naselje Trg koje se prvi put spominje 1329. godine u povelji bana Mikca. Po svome zemljopisnom položaju, povijesnom razvoju i očuvanim tradicijama, ovo mjesto jedinstveno je na području sjeverne Hrvatske. Povijesna jezgra danas je samo djelomično sačuvana u samome središnjem dijelu, neposredno uz crkvu Svih Svetih, a tradicionalna arhitektura seljačkih kuća od tesanih greda s „hrvaškim vuglom na križanke“ i krovovima od slame još je vidljiva u dijelu sela Gornji Trg. Uz Tršku cestu koja vodi natrag prema Ozlju nalazi se i slikoviti Etno-park Ozalj, tj. muzej na otvorenome, u kojem je predstavljena tradicijska arhitektura te uporabni predmeti predindustrijske svakodnevice. Vožnjom uz stare seljačke kuće prekrivene slamom rutu tako završavamo na mjestu s kojeg smo i krenuli.²²

Cilj ove staze prikazati je bližu okolicu grada Ozlja, njegovo prirodno i društveno okruženje. Namijenjena ja za sve, one koji redovito voze bicikl i za one koji tek ponekad „protegnu noge“. Rute sa svojim životopisnim opisom, gps tragom i svim potrebnim informacijama privlače brojne bicikliste i jako su dobar potencijal za cikloturizam.

4.1.5. Pješaćenje

Mnogo je staza, putova i cesta za pješaćenje, planinarenje ili laganu šetnju kroz blago brdovitu šumu, vinograde i livade ozaljskog kraja. Većinom nisu posebno uređene ni dosljedno označene, a ne postoji ni objedinjena turistička karta s mrežom ucrtanih ruta.

Planinska društva i udruge za sportsku rekreaciju sa šireg područja povremeno organiziraju izlete i uspone.

Na web stranici parka prirode dostupne su informacije o dvijema stazama na ozaljskom dijelu Parka. Prva je poučna staza "Gdje voće zri" duljine 2 km koja vodi kroz vivodinski kraj i obuhvaća deset poučnih točaka na temu uzgoja voća. Unutar staze je i vidikovac pored crkve

²² Projekt razvoja cikloturizma u Karlovačkoj županiji. Dostupno na: <https://cyclingadventure.net/10-ozalj-donje-pokuplje-ozalj/>

u Loviću Prekriškom s prekrasnim pogledom na okolne šume i vinograde. Samostalan obilazak moguć je cijele godine, a za stručno vodstvo se treba najaviti u upravi Parka prirode.

„Tko nije od crkve Svetog Križa iznad Lovića gledao dolinu Kupe, nije vidio ljepote Hrvatske!” (Davorin Trstenjak, prosvjetni radnik, 1880.godine)

Pješačka staza Svete Gere od Ozlja do Sošica preko asfaltnih i makadamskih puteva ukupne duljine 59 km i srednje je visoke zahtjevnosti. Polazak je kod Starog grada Ozlja, preko Vrhovca i Vivodine do Svete Gere i Sošica.

Dubovački planinarski put dug je 28 km i povezuje dva stara grada. Karlovački dubovac i ozaljski Stari grad preko Hrašća i Grduna. Postoji vodič-dnevnik koji se ovjerava žigom na sedam kontrolnih točaka, no put se redovito ne održava, a do žiga povremeno nije jednostravno doći.

4.1.6. Gastronomski turizam

Turizam koji se pokušava razvijati bez gastronomije osuđen je na propast. Još od samih početaka turizam se temeljio na obilasku kulturnih, povijesnih i prirodnih znamenitosti. (Pirjevec, B., 2008) Gastronomija je bila stavljena sa strane i nije bila dovoljno iskorištena. Razvitkom turizma, povećanjem standarda došlo je do potrebe za novim sadržajima. Osim s razgledavanjem turistima su počeli nuditi autohtona jela. Stara jela mogu se koristiti kao „alat“ za prezentaciju nekadašnjeg životnog stila, nekadašnjih namirnica i zaboravljenih načina pripreme hrane. Jedan obični recept može turistima ispričati sve o raznolikosti bilja i životinjskih vrsta koje žive u kraju. Kombinirajući priču i jela svako jelo može ispričati povijesnu i kulturnu priču.²³

Ugostiteljska ponuda je skromna i orijentirana pretežno na potrebe lokalnog stanovništva. Tijekom cijele godine otvoreno je šest restorana: *Azelija* u okviru motela *Pavlaković*, te *Žganjer* i *Papalina* u Jaškovu te bistro *Fancy* u Malom Erijavcu. Nadalje, u okviru jednog od vivodinskih vinskih podruma funkcionira obiteljsko gospodarstvo *Frlan*, a na svga nekoliko kilometara od gradskog središta posluje i *Pizzeria Lav*.

²³ Travel Turist društvo s ograničenom odgovornošću za turizam, gastronomija Karlovac. Dostupno na: aktivniteturizam.hr/destinacija/gastronomija/karlovac

Među njima, kvalitetom tradicionalne kuhinje i cijenom iskače *restoran Žganjer* u blizini dvorca Jaškovo koji je 2011. uvršten u popis 100 najboljih hrvatskih restorana, a u kontinentalnoj Hrvatskoj je na 6. mjestu (www.gastronaut.hr).

Restoran duge tradicije (ut. 1974.), široke i bogate ponude tradicionalne, kontinentalne lokalne kuhinje. Domaći specijaliteti, impresivna vinska karta i veliki izbor slastica ponosno predstavljaju najbolje gastronomske užitke ovog kraja. Restoran je to koji se ponosi sa čak tri branda: janjetinom, originalnom tortom grofice Katarine Zrinski i štrudlama iz Jaškova – sela štrudle.

Značajan, ali još uvijek većim dijelom neiskorišten potencijal za unapređenje ukupne i ugostiteljske ponude imaju vinogradari i vinari udruženi pod nazivom Ozaljsko-vivodinske vinske ceste. Desetak obiteljskih gospodarstava duž 30 km nude u svojim vinskih podrumima kušanje i kupovinu vina i domaćih poljoprivrednih proizvoda. Većina ih je još uvijek primarno orijentirana na proizvodnju i podizanje kvalitete vina, no primjećuje se postupno uvođenje ugostiteljske ponude uz najavu. Uobičajena cijena od 100 kn po osobi uključuje kušanje 4-5 vrsta vina i pladanj hladnih narezaka.

Od 1995. Udruga vinogradara, vinara i voćara Ozlja svakog lipnja organizira izložbu u Vivodini, koja je još uvijek sadržajna i načinom organizacije naglašeno orijentirana na strukovna udruženja i lokalno stanovništvo.

Promocija vinogorja je gotovo prepuštena slučaju jer se osim signalizacije uz cestu i sudjelovanja nekih proizvođača na regionalnim izložbama vrši isključivo preko Internet stranice Turističke zajednice Kupa te letka s popisa vinara, ponudom vina i kontakt podacima. Nejasno artikulirana ponuda i nedostatak kapitala za investicije u turističke kapacitete čine vinsku cestu još uvijek „nevidljivom“ na regionalnom tržištu.

U kontekstu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na ozaljskom području svakako treba spomenuti i *Medenu kuću* čiji vlasnik proizvodi med sa znakom „Ekološkog proizvoda Hrvatske“. Gospodarstvo je otvoreno za posjetitelje, a uz razgledavanje pčelinjaka i kušanje različitih vrsta meda i medenjaka, nudi direktnu prodaju domaćih proizvoda od meda i pčelinjeg voska.

Spomenuti treba i dva zanimljiva turistička proizvoda u neposrednoj blizini ozaljskog područja, temeljena na lokalnoj gastronomskoj tradiciji: „Piknik u Karlovcu“ i „Tisućljeća kulinarnstva“.

Osmišljen tijekom ljeta 2012. U suradnji *restorana Žganjer* i turističke agencije iz Karlovca, piknik paket uključuje deku, stonjak i košaru s domaćom hranom i pićem, te njihovu dostavu na odabranu lokaciju. Sva oprema i namirnice potječu s lokalnih obiteljskih gospodarstava na području Grada Ozlja, no zasad je usluga dostupna samo u Karlovcu. Po cijeni od 340 do 520 kn za dvije do četiri osobe, košara sadrži suhomesnate delicije, kupski sir, kruh i pogačice, štrudle, sezonsko voće, te sokove i vina.

Na području *Parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje*, izvan dijela koje pripada gadu Ozlju, već se nekoliko godina zaredom u rujnu održavaju radionice prapovijesne, rimske, srednjovjekovne i tradicijske žumberačke kuhinje.

4.2. Općina Ribnik

Mjesto Ribnik značajna je povijesna lokacija, povijesno i danas administrativno sjedište Općine. Ribnik je smješten u pitomoj udolini na raskrižju «stare» trgovačke ceste što je spajala nekadašnju Kranjsku od Metlike preko Karlovca sa Bosnom, sada državna cesta D6 i ceste koja se od Ozlja vijugavo uspinje do Martinskog Vrh (370 m/nv), te preko Ribnika (151 m/nv) produžava do rijeke Kupe u Pravutini. Slikoviti je to kraj omeđen rijekom Kupom i Lipničkim Gorjem (Gubački Vrh 464 m/nv) na zapadu, te obroncima Svetičkog Gorja sa vrhom Vodenica (537 m/nv) na istočnom dijelu. Cijela dolina bogata je izvorima pitke vode, te prošarana mnoštvom potoka što nude raznolikost životinjskog i biljnog svijeta. Pored samog Ribnika, ovom izrazito ruralnom krajoliku, pripadaju još sela: Obrh, Jasenovica, Novaki Lipnički, Gorica Lipnička, Martinski Vrh, Gornja Stranica, Donja Stranica, Griče, Gornji Goli Vrh Lipnički, Veselići, Jarnevići, Skradsko Selo, Lipnik, Ravnica, Drenovica Lipnička i Sopčić Vrh.

Ribnik je naziv dobio po Starom gradu Ribniku koji je nekad u obrambene svrhe bio okružen ribnjakom, a voda je sezala do samih zidina. Stari grad Ribnik čiji su temelji prema „Lopašiću“ sagrađeni u 13. st., danas je spomenik kulture nulte kategorije i jedan je od rijetko sačuvanih srednjovjekovnih nizinskih utvrda tzv. „wasserburg“. Prvi su mu vlasnici bili gorički knezovi Babunići. Od 14. st. u rukama je Frankopana krčkih čiji se grb sa šestokrakom zvijezdom i danas nalazi nad glavnim ulazom. U proteklih 100 godina u Gradu su bili smješteni razni sadržaji od obrtničkih radionica, škole, pošte, skladišta i stanova. U

skoroj budućnosti očekuje se temeljita obnova sa muzejsko galerijskim i ugostiteljskim sadržajima čime bi Grad konačno dobio namjenu koju i zaslužuje i time postao interesantan posjetiteljima Ribnika.

Selo Lipnik na obronku istoimenog gorja ima lijep smještaj na spoju nizinskog poljoprivrednog i visokog šumovitog pojasa. Na uzvisini tik pod šumom smještena je župna crkva sv. Ilije Proroka, barokna građevina čiji je najstariji dio (sakristija) sagrađen 1673. godine. Lipnička župa prvi puta se spominje daleke 1334. godine. U Lipniku se nalazi najstarija školska zgrada „Pučke škole u Lipniku“ iz 1856. godine, te najstarija obiteljska kuća pokrivena „škopom“ (slamom) stara preko 200. godina.

U selima Jasenovici, Gornjoj Stranici i Donjoj Stranici, Novakima Lipničkim i drugdje, mogu se razgledati brojni primjerci tradicijskih drvenih „hiža s gankom“ koje se na sreću obnavljaju u izvornom obliku, pa će se na taj način sačuvati izvorna arhitektura ribničkog kraja.

Martinski Vrh selo je u najvišem djelu Općine odakle puca pogled do Kleka i Svete Gere, a u istom je sačuvana stara seoska „štarna“ (bunar) iz 1929. godine. Čitav kraj ispunjen je mnoštvom sakralnih objekata kulturne vrijednosti.

Živopisni ruralni ribnički kraj još u nedavnoj prošlosti dopunjavali su tradicijskih zanati, a najpoznatiji su bili lončari iz Veselića, mlinari, kolari, kovači i ostali drvodjelci. Dio predmeta tradicijskog obrta i umijeća, sačuvan je, te uz kulinarske specijalitete i druge domaće proizvode, mogu poslužiti kao dio turističke ponude ribničkog kraja.

Razgledavanje kulturnih znamenitosti i ribničkog krajolika moguće je i brojnim pješačkim i biciklističkih stazama.

U samom Ribniku postoji nekoliko pješačkih staza, neke od njih su staza „Put sv. Petra“ to je srednje teška kružna staza, dužine 4,5 km. Staza započinje kod imanja Srce prirode, prolazi pored Crkva Sv. Petra, autohtonih drvenih kućica u selima i prekrasne prirode.

Zatim postoji staza „Pogled na Ribničku dolinu“, teška kružna staza dužine 8 km, staza „Staza Jurja Križanića“, srednje teška kružna staza dužine 5,5 km koja prolazi pored dvoraca Ribnik i ostataka rodne kuće Jurja Križanića.

U naselju Ravnica nalazi se izvorište i jezerce Rilac na kojemu je moguć cjelodnevni boravak uz roštilj i odmor pod sjenicom. Vikendom i praznikom dozvoljen je ribolov sa godišnjom ili dnevnom ribolovnom kartom.²⁴

Integralni hotel “SrCe Prirode” smješten je u Općini Ribnik; povezano važnim prometnim pravicima te se nalazi 12 km od slovenske granice, 20 km od Karlovca, 70 km od Zagreba te 90 km od Plitvica. Hotel se nalazi na djedovini obitelji Srakovčić gdje možete uživati u autohtonim kućama uređenim u tradicionalnom duhu. Svojim okruženjem, smještajnim kapacitetom s ukupno 20 soba i 46 ležaja, restoranom od 75 sjedećih mjesta, kušaonicom domaćih proizvoda kapaciteta 40 sjedećih mjesta i sjenicom s roštiljem idealno je mjesto za izlet, team building, radionice, sastanke i obiteljske trenutke.

Na raspolaganju je uređena šetnica od 30 km, brojni sadržaji za zabavu i rekreaciju.

Ovaj mirni “kutak” nalazi se na prostoru toka rijeke Kupe, brežuljaka obraslih šumama koje obiluju kestenom, gljivama i divljači.

Slika 10. Integralni hotel “SrCe Prirode”

(Izvor: <https://www.vikendi.com>)

²⁴ Općina Ribnik, internetske stranice. Dostupno na: <https://ribnik.hr>

4.3. Općina Kamanje

Općina Kamanje smještena je na zapadnom dijelu Karlovačke županije uz rijeku Kupu na sjeveru koja je dijelom i državna granica s Republikom Slovenijom.

Na zapadu i jugu graniči s Općinom Žakanje, s istočne strane s Gradom Ozljem, a na sjeveru s Republikom Slovenijom. Proteže se na 14,81 km², zauzima 0,4% površine Karlovačke županije te je najmanja općina u županiji.

Općina ima ruralni karakter i obuhvaća 7 naselja: Brlog Ozaljski, Kamanje, Mali Vrh Kamanjski, Orljakovo, Preseka Ozaljska, Reštovo i Veliki Vrh Kamanjski. Naselja su okružena prirodnim livadama, šumarcima i površinama koje su kultivirane pod vinogradima, vrtovima i voćnjacima.

Prostor općine pripada području plitkoga krša te ima karakteristike dinarskog reljefa što se očituje u mnogim spiljama i vrtačama. Najznačajnija je spilja "Vrlovka" zaštićeni spomenik prirode.

Špilja Vrlovka smještena je uz rijeku Kupu u mjestu Kamanje nedaleko od Ozlja. Zbog prirodnih vrijednosti zaštićena je 1962. godine kao geomorfološki spomenik prirode. Istražena je u dužini od 380 m, od kojih je 330 m uređeno za posjećivanje. Jedna je od najstarijih poznatih špilja u Hrvatskoj koja već preko 150 godina privlači pažnju povjesničara, arheologa i prirodoslovaca, ali i izletnika, planinara, i ljubitelja prirode. Brojni arheološki nalazi upućuju na činjenicu da je špilja korištena još u mlađem kamenom dobu.

Biospeleološki nalazibilježe se za Vrlovku već od polovice 19. stoljeća, a geomorfološki oblici i sedimentološke značajke špilje motivirale su planinare da je turistički uredi 1928. godine. Zahvaljujući nepristupačnom ulazu okrenutom prema koritu rijeke Kupe, špilja je imala obrambenu ulogu u vrijeme opasnosti od osmanlijskih provala.

O očuvanju Vrlovke za buduće generacije brine Javna ustanova NATURA VIVA koja upravlja ovim geomorfološkim spomenikom prirode u skladu s ciljevima zaštite prirode. Vrlovka je tijekom cijele godine naseljena šišmišima jer raspon temperatura tijekom godine omogućuje cjelogodišnji boravak raznih vrsta šišmiša, zabilježeno je 8 vrsta šišmiša.

Zbog zaštite šišmiša nije otvorena za javnost osim u periodu od 15. svibnja do sredine lipnja.

Slika 11. Spilja Vrlovka

(Izvor: <https://www.kamanje.hr>)

Nekad je to bio nerazvijeni kraj, bogat jedino kamenjem i prirodnim ljepotama, bez ikakvih šansi za zapošljavanje svojih stanovnika. Danas je općina Kamanje pokrivena komunalnom infrastrukturom na cijelom svom području. U pogonima malog i srednjeg poduzetništva zaposlen je velik broj stanovnika (349 prema popisu stanovništva iz 2011.godine), pa više nema nikakve potrebe za iseljavanjem. Po broju obrtnika i drugih poduzetnika u odnosu na broj stanovnika Kamanje je danas jedna od najrazvijenijih sredina u Hrvatskoj. Urbani uvjeti života, mogućnost zapošljavanja, turistički potencijali, uređenje mjesta i okoliša, zacijelo će zadržati i mlade stanovnike. Budućnost ovog kraja razvoj je turizma. Na samo sat vremena od Zagreba, osam minuta od graničnog prijelaza sa Slovenijom, dvadesetak minuta od Karlovca te samo na dva sata od mora, Kamanje je idealno mjesto za razvoj seoskog i izletničkog turizma. Sačuvane stare seoske kuće, njegovanje tradicije i vjekovnih običaja, spilja Vrlovka i Kupa samo su neki od bisera kamanjskog kraja. Netaknuta, čista priroda prepuna istinskih ljepota, vjerojatno će mnogim budućim posjetiteljima biti pravo otkriće.

Kamanjsko područje je povijesno i baštinski dio Ozaljskog kruga i prebogato je tradicijskim lokalitetima. Kamanje se spominje već u 15. stoljeću u Urbaru ozaljskog vlastelinstva kao posebno selište. Tijekom narednih stoljeća i dolaskom manje burnih vremena, stanovništvo okolnih sela razbacanih po brežuljcima spuštalo se u dolinu i tada Kamanje postaje ovdašnje najveće naselje. Pred sam I svjetski rat povezano je željezničkom prugom preko Ozlja s Karlovcem.

4.4. Vivodina

Vivodina je malo selo smješteno između gorja Žumberaka i grada Ozlja, znano po vinarskoj tradiciji.

Vrlo staro selo Vivodina spominje se u spisima već 1321. godine, kada je darovana kostanjevičkom samostanu od sinova bana Stjepana Babunića Ivana, Juraja, Dionizija i Pavla. Priroda se u vivodinskom kraju odlikuje iznimnom privlačnošću. Selo je smješteno na hrptu brijega te se s lijeve i desne strane otvara prekrasan pogled na gustu šumu, duboke dolove, raštrkane zaseoke, vinorodne brežuljke. Između šume i gorica nalazi se čak 26 sela i zaselaka. To je vinogradski kraj sa sedam stoljetnom tradicijom.²⁵

Na ozaljsko-vivodinskom području pod vinogradima je oko 80 hektara, a na ponos vinara su sorte Graševina, Sauvignon, Rajnski Rizling, Chardonnay, Žuti Muškat, Sivi Pinot, Crni Pinot, Frankovka, Zweigelt i kao mlado vino Portugizac. O kakvoći vivodinskih vina svjedoče brojne nagrade i priznanja. Udruga vinogradara, vinara i voćara Ozalj od 1996. svake godine u lipnju priređuju međunarodnu izložbu vina u Vivodini. Kroz prekrasni krajobraz od Vivodine do Vrhovca, u kojem se povrh vinograda ističe barokna župna crkva Sveti Lovro, u dužini od 30 kilometara pruža se Vinska cesta. Uzduž ceste gosti mogu, uz ponudu domaćih jela, u 11 obiteljskih gospodarstava kušati i vrhunska vina.²⁶

4.5. Trg

Mali biser Ozlja je naselje Trg, smješteno na strateškom mjestu za obranu, na meandru Kupe. Mudar planski odabir zbog stalnih prijetnji raznih osvajača, naselje na prirodnom poluotoku meandra je bilo osigurano dodatnim umjetnim kanalom i činilo neosvojiv otok.

Tradicijsko umijeće pletenja jalbe, očuvano u selu Trg, od 2009. Se nalazi na Listi zaštićenih nematerijalnih dobara. Trška jalba je karakterističan dio izvorne narodne nošnje u obliku pokrivala za glavu koje su nosile udane žene u selima uz Kupu između Ozlja i Karlovca. Izrađuju se posebnom tehnikom pletenja prstima na uspravnom drvenom luku (lucanj) čime

²⁵ Wikipedia, internetske stranice. Dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Vivodina>

²⁶ Turistička zajednica Karlovačke županije, internetske stranice. Dostupno na: <https://visitkarlovacounty.hr/vivodin>

se dobiva čipka elastične šupljikave strukture. Osim za izradu kapica, jalba se upotrebljavala i kao ukrasni umetak na odjeći i uporabnim predmetima (posteljina, ručnici, stonjaci). (Bajs N., 2013) Nakon što je tradicijska tehnika nekoliko desetljeća bila zaboravljena, 2020. Ponovno je oživjela zahvaljujuću KUD-u "Ključ" iz Trga.

Šetajući Trgom, pažnju privlače tradicijske kuće pokrivenе slamom i nemojte zaboraviti da je to bilo itekako moderno i funkcionalno kao i današnji „pametni“ krovovi sa solarnim pločama koji će isto tako jednog dana postati relikviji povijesti.

Slika 12. Jalba

(Izvor: <https://tzp-kupa.hr/>)

Trška jalba, karakterističan dio izvorne narodne nošnje u obliku pokrivala za glavu.

4.6. Vrhovac

Vrhovac je naselje u sastavu Grada Ozlja. Nalazi se između obronaka Žumberačkog gorja i Pokupske doline, tako da krajolik obilježava brežuljkasti reljef. Selo se nalazi na oko 200 metara nadmorske visine. Iz tog razloga Vrhovac ima drugu tradiciju vinarstva i voćarstva. Vrhovac također krasi i rijeka Kupa koja protječe kroz njega.

Sportsko društvo Vrhovac organizira kros utrke po brežuljcima Ozlja i Vrhovca pod nazivom "Ozalj & Vrhovac trail".

Najkraća je staza za rekreativce dužine 7.5 km, slijedi kratka od 16 km i ona najzahtjevnija duga je 23.5 km.²⁷

U Vrhovcu se također održava manifestacija "Stare seoske igre".

4.7. PP Žumberak

Žumberak ili Žumberačka gora je gorje na sjeverozapadu Hrvatske, južno od Zagorja i zapadno od Zagreba te dijelom u Sloveniji. Žumberak je i naziv za hrvatsku mikroregiju koja obuhvaća hrvatski dio gore, ali bez Samoborskoga gorja. Najviši je vrh Sveta Gera na 1178 metara nadmorske visine, koji je ujedno i najviši vrh kontinentalne Hrvatske. Žumberak još nazivaju i Alpska Hrvatska. Žumberačko gorje tvori nekoliko gorskih lanaca: Žumberačka gora, Samoborsko gorje i Plešivica.

Bogatstvo biljnim i životinjskim svijetom te vodom zanimljive su značajke te planine. Nekada su se koristila i rudna bogatstva po kojima je Žumberak poznat. Žumberak je nastanjen autohtonim hrvatskim stanovništvom kao i potomcima uskoka, doseljenika s juga koji u Žumberku žive još od poziva cara Ferdinanda 1530. da štite Austriju, Kranjsku i Hrvatsku od Turaka.

Danas je Žumberak prvenstveno turistički kraj koji privlači mnogobrojne planinare i izletnike. Veći dio gore zaštićen je kao Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje.

Žumberačka gora smještena je između rijeke Krke, Save i Kupe, te gradova i naselja Samobora, Jastrebarskog, Brežica, Kostanjevice, Novog Mesta, Metlike, Ozlja i Krašića.

²⁷ Radio mrežnica, internetske stranice. Dostupno na: <https://radio-mreznica.hr/>

Većim dijelom se nalazi u Zagrebačkoj, a manjim u Karlovačkoj županiji. Područje te gore najviša je stalno naseljena zona u Hrvatskoj.²⁸

Dio gore, koji teritorijalno pripada Zagrebačkoj županiji, područje je podijeljeno između grada Samobora, grada Jastrebarskog i grada Ozlja te općina Žumberak i Krašić.

Slika 13. Područje Žumberačkog gorja

(Izvor: <https://hr.wikipedia.org/>)

Slika prikazuje područje Žumberačkog gorja koje se sastoji od 3 gorska lanca: Žumberačke gore, Samoborskog gorja i Plešivice.

²⁸ Wikipedia, internetske stranice. Dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/>

5. SMJERNICE BUDUĆEG RAZVOJA TURIZMA PODRUČJA GRADA OZLJA

Za razliku od nekadašnjeg, današnji turizam je turizam koji je okrenut čovjeku, koji zazire od masovnosti i hotelskih spavaonica. Glavna karakteristika današnjeg turizma jest uklanjanje gužve, bilo da se radi o plažama ili cestama, a aktiviranje individualnih i spontanijih doživljaja koji pojačavaju kreativnost odmora.²⁹ Turizam ne bi trebao postati glavna i jedina okupacija, već bi se koristio kao alat za dovođenje kupaca određenih lokalnih proizvoda, sredstvo promocije i zapošljavanja stanovnika. Rijeka Kupa treba postati jedno od središta društvenog života, rekreacije i turizma, prilikom toga mora se ulagati u turizam s dodanom vrijednošću. Potrebno je napraviti proizvod – spojiti lokacije; Turističko središte grad Ozalj, Etno-selo i Trg, vinogorje, Park prirode i dolina rijeke Kupe.

Turističko središte Ozalj, ključna cjelina za sadržaje vezane uz kulturni turizam obuhvaća prostor grada Ozlja na čijem se prostoru nalazi najveća koncentracija kulturno-povijesne baštine: Stari grad Ozalj, stara hidroelektrana, zgrada šumarije, zbirka Zavičajnog muzeja Ozalj, crkva sv. Vida, šetalište Slave Raškaj. Potrebna je turistička infrastruktura, osigurati fizičku i vremensku dostupnost baštinskih resursa, lokalno stanovništvo kroz različite edukativne radionice podučiti kako osmisliti konkretan turistički proizvod, postaviti destinacijske informativne punktove i promidžbene materijale po destinaciji.

Etnografska baština, kojoj neki elementi se nalaze u neposrednoj blizini turističkog središta Ozlja, čiju ponudu mogu nadopunjavati. Građevine s etnografskim inventarom unutar etno-parka, zaštićenog kulturnog dobra, obližnje selo Trg s očuvanom tradicionalnom ruralnom arhitekturom, zaštićena nematerijalna baština (jalba), raznolike manifestacije s nastupima lokalnih KUD-ova, prezentacije tradicionalnih običaja i slično. Moguće su turističke aktivnosti u okviru jednodnevnih posjeta kao razgledavanje zbirki i obilazak, različite kreativne radionice, posjet Trgu i Vrhovcu pod vodstvom lokalnih vodiča koji se može proširiti posjetom domaćinstvima s prezentacijom tradicijskih obrta, te prisustvovanje manifestacijama.

Vinogradarstvo koje obuhvaća područje Vivodinsko-vrhovačkog vinogorja čiji su se vinogradari i vinari udružili pod nazivom Ozaljsko-vivodinske vinske ceste koja uključuje

²⁹ Strategija razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020. Dostupno na: www.karlovac.hr

desetak obiteljskih gospodarstava. Moguće su turističke aktivnosti u okviru razgledavanja vinskih podruma s kušanjem vina i jela, kupovina vina i domaćih poljoprivrednih proizvoda, obilazak vinske ceste, sudjelovanje u vinogradskim radovima ili njihovo promatranje, šetnje i vožnja biciklom vinskim stazama, posjet Izložbi vina u Vivodini. Potrebno je osigurati dostupnost vinskih podruma i opremljenost za prihvata posjetitelja, te proširenje palete sadržaja i usluga u smjeru gastroturizma i agroturizma.

Park prirode i dolina rijeke Kupe obuhvaća prostorno najveći dio Grada s raznolikim krajobraznom obilježjima: Park prirode "Žumberak-Samoborsko gorje", Šljunčara, dolina Kupe, bogat životinjski i biljni svijet. Moguće su turističke aktivnosti s ciljem aktivnog odmora i boravka u prirodi. Razni oblici sportske rekreacije: pješaćenje, planinarenje, biciklizam, veslanje, kupanje u ljetnim mjesecima, ribolov, promatranje i osluškivanje prirode i životinja, foto-lov, lov. Potrebna je odgovarajuća opremljenost postojećih i potencijalnih planinskih i biciklističkih staza, te povezivanje svih staza sustavom signalizacije i kartama, a s popisom baštinskih resursa duž pojedinih ruta. Najam opreme i usluga (bicikli, čamci, ribolovna oprema), vodiči i uvođenje ugostiteljskih sadržaja duž ruta.

Trenutni nedostatak smještajnih kapaciteta na području Grada Ozlja ograničava trajanje boravka turista na jednodnevne posjete zbog čega turistička ponuda treba biti prvenstveno usmjerena na izletnike. Kasnije izgradnja konkretnih vrsta i kategorija smještaja (kampovi, kuće za odmor, turistička naselja) morat će biti usklađena s potrebama i navikama određenih ciljanih skupina turista (obitelji s djecom, korisnici resursa aktivnog odmora, posjetitelji kulturno-povijesnih atrakcija). Posljednjih godina vrlo je atraktivan kamping, gdje okolica Ozlja je idealna za takvu vrstu turizma. Rijeka Kupa i prekrasna priroda veliki su potencijal za riječni turizam koji je vrlo popularan i tražen.

Područje grada Ozlja temelji svoju ponudu na spoju autentičnih elemenata kulturno-povijesne i prirodne baštine omogućavajući osmišljavanje raznovrsnih sadržaja i proizvoda karakterističnih za turizam baštine, turizam događanja, kreativni turizam i aktivni odmor. Ozalj će tako graditi svoj imidž poželjne i prepoznatljive destinacije za kulturni i sportsko-rekreacijski turizam kroz istaknute atribute poput graditeljske baštine, znamenitih ličnosti iz povijesti i umjetnosti te ekološki očuvane prirode.

6. ZAKLJUČAK

Ruralni turizam privlači sve veću pažnju ulagača, zemljoposjednika, a što je najvažnije države, koja razvojnim strategijama namjerava ruralne prostore Republike Hrvatske turistički valorizirati. Područje grada Ozlja svojom resursnom osnovom u kombinaciji s geoprometnim položajem zasigurno ima ogroman potencijal za razvoj ruralnog turizma i probijanje na vrh kao prepoznatljiva turistička destinacija. U prilog tom potencijalu ide i mogućnost pružanja različitih dodatnih sadržaja. Mnogobrojne su aktivnosti koje se mogu organizirati i ponuditi posjetiteljima u sklopu ruralnog turizma kao jahanje, ribolov, bicikliranje, lov, rafting, itd.

Veoma bitna je uska povezanost ruralnog turizma s ekologijom kroz ekološku proizvodnju i čuvanja izvornosti okruženja i njene autohtonosti. Iz toga proizlazi održivi turizam koji bi se kao djelatnost prenosio naraštajima, a da pritom bi prostor u kojem djeluje ostao očuvan

TZ grada Ozlja posebnu pažnju trebala bi posvetiti poticanju novih turističkih inicijativa, podizanju razine informiranosti članova Zajednice, razvijanju svijesti stanovništva o važnosti i učincima turizma i turizmu kao gospodarskoj djelatnosti, koja na sebe veže brojne sadržaje (sve vrste prometa, ugostiteljstvo, smještaj, poljoprivredu, izradu suvenira, turističke pratitelje, prevoditelje.....). Turizam je gospodarska grana kroz koju možemo razvijati izvoz „na kućnom pragu“.

U tom smislu primarni cilj je identificirati ključne subjekte na našem području koji imaju interes i mogućnost utjecaja na razvoj turističkih sadržaja te novim projektima, kreiranim prema zahtjevima tržišta i edukacijom i poticajima, otvoriti mogućnosti za što većim uključivanjem privatnog sektora u razvoj turističke ponude. Samo stvaranjem novih vrijednosti moguće je stvoriti uporište za povećanje konkurentnosti destinacije i dinamizirati lokalne gospodarske aktivnosti.

Jedan od najvećih problema jest onaj financijske prirode ali i nedostatak turističke tradicije na ovom prostoru što se očituje nedostatkom iskustva i smanjenom zainteresiranošću za turizam. Kako bi se to riješilo potrebno je uložiti u približavanje turizma stanovnicima, npr. raznim seminarima, izletima i dr., čime će ljudi doći do znanja i hrabrosti da se počnu baviti turističkom djelatnošću.

Uz stalna ulaganja i rad može se očekivati da će područje grada Ozalja postati brand koji će privlačiti turiste, ne samo iz šire okolice, već i iz drugih zemalja.

7. LITERATURA

Knjige:

1. Baćac R. (2011): Priručnik za bavljenje seoskim turizmom – Korak po korak od ideje do uspješnog poslovanja, str. 16 – 17
2. Bartoluci M., Hendija Z., Petračić M. (2015): Mogućnosti održivog razvoja ruralnog turizma u kontinentalnoj Hrvatskoj, Zagreb, str. 196 – 199
3. Bilen M.: Turizam i okoliš, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2016., str. 52.
4. Bilen M., Bučar K.: Osnove turističke geografije, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2004., str. 27
5. Birkić Draženka, Podoljak Silvija, Grgić Paula(2020) „The branding of Požega – Slavonia Country by means of Integral Quality Managment of a tourist destination“, str. 74-89, 9th International Scientific Symposium „Region, Entrepreneurship, Development“, Osijek, June,2020
6. Birkić, D., Podoljak, S., Primužak, A.: Sustainable Development of Rural Tourism Destinations – Attitude of the Local Comunity, 10th International Scientific Symposium Region, Entrepreneurship, Development, str. 607-622,Osijek, June,2020
7. Jančić, I.: Ozalj naš najdraži, Tiskara Pečarić & Radočaj, Karlovac, 2009., str. 88
8. Kušen, E.: Turističko atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, 2002., str. 15.
9. Meler M. (2010): Strateško marketinško planiranje kao pretpostavka razvitka ruralnog turizma Republike Hrvatske, Ekonomski fakultet Osijek, str. 2
10. Lukić, A.: O teorijskim pristupima ruralnom prostoru, Hrvatski geografski glasnik 72/2, Zagreb, 2010., str. 52.Mikrorad, Zagreb 2004.g
11. Ott I., Karlovački leksikon. Naklada leksikon i Školska knjiga, Zagreb 2008. Str. 344-346
12. Pirjevec, B., Turizam jučer, danas..., Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2008
13. Ružić, P.: Ruralni turizam, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč, Pula, 2009., str. 12.

Internetski izvori

1. ANONYMOUS (2020): Državni zavod za statistiku (2020).
<https://www.dzs.hr> , 22.01.2021.
2. ANONYMOUS (2010): Grad Ozalj, internetske stranice.
<https://ozalj.hr/grad/> , 23.11.2020.

3. ANONYMOUS (2019a): Hrvatska turistička zajednica (2020)
<https://croatia.hr/hr-HR/Aktivnosti-i-atrakcije/Dogadanja/NewEvents/ljeto-u-ozlju>,
28.02.2020.
4. ANONYMOUS (2019b): Javna ustanova NATURA VIVA (2018).
http://www.naturaviva.hr/Karlovac_hr/Zasticena_podrucja_detalji.htm#Ozalj ,
20.02.2020.
5. ANONYMOUS (2019c): Kamanje, službene stranice.
<https://www.kamanje.hr/7/58/Vrlovka> , 14.03.2021.
6. ANONYMOUS (2020a): Net.hr (2020), internetske stranice.
<https://net.hr/danas/kako-je-sve-pocelo-bili-smo-u-nasoj-najljepsoj-i-najstarijoj-kontinentalnoj-hidroelektrani-koja-jos-uvijek-radi/> , 15.03.2021.
7. ANONYMOUS (2019): Općina Ribnik, internetske stranice.
<https://ribnik.hr> , 15.03.2020.
8. ANONYMOUS (2021): Ozalj. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje.
Leksikografski zavod Miroslav Krleža, (2021).
<https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=46006> , 24.04.2021.
9. ANONYMOUS (2017): Poslovni.hr., Uskoro će Kupom ponovno zaploviti žitna lađa,
www.poslovni.hr/hrvatska/uskoro-ce-kupom-ponovno-zaploviti-zitna-laa-293942,
19.05.2020.
10. ANONYMOUS (2016a): Projekt razvoja cikloturizma u Karlovačkoj županiji.
<https://cyclingadventure.net/10-ozalj-donje-pokuplje-ozalj/> , 04.02.2021.
11. ANONYMOUS (2019d): Radio mrežnica, internetske stranice, Rijeka Kupa.
<https://radio-mreznica.hr/> , 05.02.2021.
12. ANONYMOUS (2015): Športsko ribolovno društvo Ozalj, internetske stranice.
<http://srd-ozalj.hr/> , 02.04.2021.
13. ANONYMOUS (2012): Strategija razvoja turizma Grada Karlovca 2012.-2020.
<http://www.karlovac.hr/> , 03.04.2021.
14. ANONYMOUS (2020b): Turistička zajednica, TZP Kupa.
<https://tzip-kupa.hr/ozalj-info/> , 08.04.2021.
15. ANONYMOUS (2019e): Hrvatska turistička zajednica.
<https://croatia.hr/hr-HR/Aktivnosti-i-atrakcije/Dogadanja/NewEvents/ljeto-u-ozlju> ,
15.04.2021.

16. ANONYMOUS (2020c): . Turistička zajednica Karlovačke županije, internetske stranice.
<https://visitkarlovacounty.hr/vivodin>, 18.04.2021.
17. ANONYMOUS (2020d): Travel Turist društvo s ograničenom odgovornošću za turizam, gastronomija Karlovac.
<https://aktivniturismo.hr/destinacija/gastronomija/karlovac> , 03.05.2021.
18. ANONYMOUS (2019): Terra Croatica, internetske stranice.
<https://www.raft.com.hr/>, 04.05.2021.
19. Bajs N., (2013), Akcijski plan razvoja grada Ozlja 2013.-2016.
<https://Akcijski-Plan-Razvoja-Turizma-Ozalj/>, 14.03.2021.
20. Lipšić G. (2016b), Strategija razvoja grada Ozlja.
<https://ozalj.hr/ozalj/wp-content/uploads/2016/12/S-T-R-A-T-E-G-I-J-A.pdf>, str.17-18 , 16.02.2021.
21. Lipšić G. (2018), Izvješće o ostvarenom programu rada za 2018 godinu.
https://TZ.Izvješće_o_ostvarenom_programu_rada_za_2018/, 04.03.2021.
22. Radica i sur. (2005).PPUG Ozalj.
https://www.ozalj.hr/index2/images/ppug_ozalj_web.pdf, 14.03.2021.
23. Šegrt., Dvoržak. i sur. (2011), Strategija lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije.
<https://www.ra-kazup.hr/karla/wp-content/uploads/2016/11/Strategija-lovnog-i-ribolovnog-turizma-Karlovacke-zupanije.pdf> str. 73, 02.04.2021.

